

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ
Kotnikova ulica 5
1000 LJUBLJANA

PROJEKT:

VREDNOTENJE UČINKOVITOSTI IN USPEŠNOSTI JAVNIH RAZPISOV ZA SOFINANCIRANJE GRADNJE ODPRTIH ŠIROKOPASOVNIH OMREŽIJ NASLEDNJE GENERACIJE (JR GOŠO 4 IN JR GOŠO 5) - SKLOP 1

Končno poročilo

V 3.1

Brezovica pri Ljubljani, 22.11.2024

Igea d.o.o.:

Andrej Mesner

NAROČNIK

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ
Kotnikova ulica 5
1000 Ljubljana

PROJEKT

VREDNOTENJE UČINKOVITOSTI IN USPEŠNOSTI JAVNIH RAZPISOV ZA SOFINANCIRANJE GRADNJE ODPRTIH ŠIROKOPASOVNIH OMREŽIJ NASLEDNJE GENERACIJE (JR GOŠO 4 IN JR GOŠO 5) - SKLOP 1

POGODBA:

Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj, C1630-24M800016
z dne 23.07.2024
IGEA d.o.o., P-162/2024 z dne 26.07.2024

IZVAJALEC

IGEA d.o.o.
Podpeška cesta 1
1351 Brezovica pri Ljubljani

POGODBENI ZASTOPNIK: Andrej Mesner

PROJEKT

16521 / 2024

VODJA PROJEKTA

Andrej Mesner

STROKOVNI SODELAVCI

Tomaž Černe
Matjaž Habič
Rok Cedilnik
Tomaž Zajc
Miha Muck
Boris Ahlin
Ivo Sabadin
Vinko Podobnik

SODELUJOČI NA PROJEKTU

Martin Puhar
Miloš Pegan
Alen Šraj

KRAJ IN DATUM

Brezovica pri Ljubljani, november 2024

NADZOR DOKUMENTA

Spremenili

Datum	Avtor	Verzija	Opis spremembe
02.09.2024	Andrej Mesner, Tomaž Černe, Matjaž Habič Rok Cedilnik, Tomaž Zajc, Miha Muck, Boris Ahlin, Ivo Sabadin, Vinko Podobnik	1.0	Prva verzija začetnega poročila
30.9.2024	Andrej Mesner, Tomaž Černe, Matjaž Habič Rok Cedilnik, Tomaž Zajc, Miha Muck, Boris Ahlin, Ivo Sabadin, Vinko Podobnik	2.0	Prva verzija vmesnega poročila
11.11.2024	Andrej Mesner, Tomaž Černe, Matjaž Habič Rok Cedilnik, Tomaž Zajc, Miha Muck, Boris Ahlin, Ivo Sabadin, Vinko Podobnik	2.1	Dopolnitve vmesnega poročila na podlagi pripomb medresorske referenčne skupine za vrednotenje
13.11.2024	Andrej Mesner, Tomaž Černe, Matjaž Habič Rok Cedilnik, Tomaž Zajc, Miha Muck, Boris Ahlin, Ivo Sabadin, Vinko Podobnik	2.2	Dopolnitve vmesnega poročila na podlagi pripomb medresorske referenčne skupine za vrednotenje
15.11.2024	Andrej Mesner, Tomaž Černe, Matjaž Habič Rok Cedilnik, Tomaž Zajc, Miha Muck, Boris Ahlin, Ivo Sabadin, Vinko Podobnik	3.0	Osnutek končnega poročila
22.11.2024	Andrej Mesner, Tomaž Černe, Matjaž Habič Rok Cedilnik, Tomaž Zajc, Miha Muck, Boris Ahlin, Ivo Sabadin, Vinko Podobnik	3.1	Končno poročilo

KAZALO

1	NAMEN IN VSEBINA KONČNEGA POROČILA	10
2	ČASOVNI NAČRT IN NAČIN SODELOVANJA	11
3	PREDMET PROJEKTA	12
4	METODOLOGIJA VREDNOTENJA	12
4.1	NAMEN IN CILJI VREDNOTENJA	12
4.1.1	<i>Namen vrednotenja</i>	12
4.1.2	<i>Cilj vrednotenja</i>	12
4.2	MERILA IN KAZALNIKI.....	13
4.2.1	<i>VIRI PODATKOV</i>	14
4.2.2	<i>METODE ZA ANALIZO PODATKOV</i>	16
5	REZULTATI KAZALNIKOV	19
5.1	Pregled javnih razpisov GOŠO 4 IN GOŠO 5.....	19
5.2	Ocena uspešnosti.....	20
5.3	Ocena učinkovitosti	26
6	REZULTATI ANKETNIH VPRAŠALNIKOV	32
6.1	Anketni vprašalnik	32
6.2	Vzorec	33
6.3	Rezultati anketiranja.....	33
7	POVZETKI IZVEDENIH INTERVJUJEV	36
7.1	Priprava razpisa, izbor upravičencev in sklepanje pogodb.....	37
7.2	Vplivi na časovni načrt in sklepanje aneksov	38
7.3	Izvedba projektov	39
7.4	Spremljanje in nadzor nad izvedbo.....	42
7.5	Zadovoljstvo končnih uporabnikov	43
7.6	Predlogi izboljšav	43
8	SKLEPNE UGOTOVITVE	46
9	PRIPOROČILA	48
10	VIRI	49

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Seznam faz z roki izvedbe in nosilcem odgovornosti za izvedbo posamezne faze.....	11
Preglednica 2: Predlog meril in kazalnikov za oceno uspešnosti.	13
Preglednica 3: Predlog meril in kazalnikov za oceno učinkovitosti.	14
Preglednica 4: Kazalniki uspešnosti javnih razpisov GOŠO 4 in GOŠO 5.	21
Preglednica 5: Lastniki priključkov na lokacijah, kjer sta imela sklenjeno pogodbo za izgradnjo OŠO omrežja Runetec in Runext.	28
Preglednica 6: Pregled kazalnika po kohezijskih regijah in upravičencih glede na realizirano gradnjo in vpisano v kataster gospodarske infrastrukture (GURS, 2024).	29

KAZALO SLIK

Slika 1: Viri podatkov za vrednotenje učinkovitosti in uspešnosti javnih razpisov GOŠO 4 in GOŠO 5.	15
Slika 2: Število razpisanih, podpisanih in realiziranih dodatnih gospodinjstev, ki imajo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo 100 MB/s v okviru operacije GOŠO 4.	29
Slika 3: Število odzivov na anketo preko različnih kanalov.	33
Slika 4: Informiranost o javnih razpisih za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij.....	33
Slika 5: Informiranost o novem omrežju in storitvah.....	34
Slika 5: Priklon na nove internetne storitve.....	34
Slika 5: Zadovoljstvo s kakovostjo storitev.....	35

SEZNAM PRILOG

Priloga 1: Priloga 1 - Uvodni sestanek – gradivo.pdf
Priloga 2: Priloga 2 - Zapisnik uvodnega sestanka za GOŠO.pdf
Priloga 3: Priloga 3 - Predlog seznama intervjujev.pdf
Priloga 4: Priloga 4 – Zapisniki sestankov z deležniki.pdf

KRATICE

AKOS	Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije
GI	Gospodarska infrastruktura
GOŠO 4	Javni razpis za sofinanciranje gradnje odprtih širokopolovnih omrežij naslednje generacije »GOŠO 4«
GOŠO 5	Javni razpis za sofinanciranje gradnje odprtih širokopolovnih omrežij naslednje generacije »GOŠO 5«
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
JR	Javni razpis
MDP	Ministrstvo za digitalno preobrazbo
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MKRR	Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj
OPT	Omrežna priključna točka
OŠO	Odprto širokopolovno omrežje
ZZI	Zahtevki za izplačilo

POVZETEK

Namen javnih razpisov za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij GOŠO 4 in GOŠO 5 je izgradnja širokopasovne infrastrukture naslednje generacije s prenosno hitrostjo najmanj 100 Mb/s gospodinjstvom, ki so bele lise. To so gospodinjstva, ki še nimajo omogočenega dostopa do te infrastrukture, in hkrati ni tržnega interesa za gradnjo le teh v naslednjih 36 mesecih. Javni razpis za izbor operacij se je izvajal v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, prednostne osi 2. Povečanje dostopnosti do informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe in kakovosti.

Cilj vrednotenja javnih razpisov GOŠO 4 in GOŠO 5 je ocena uspešnosti doseganja kazalnikov/mejnika, ocena učinkovitosti izvajanja ukrepa ter oblikovanje priporočil na podlagi rezultatov vrednotenja.

V okviru javnih razpisov GOŠO 4 in GOŠO 5 je bilo razpisano sofinanciranje za gradnjo odprtega širokopasovnega omrežja do gospodinjstev, ki so bele lise. Ministrstvo za javno upravo je sklenilo pogodbe o sofinanciranju s petimi upravičenci za omogočanje širokopasovne povezave s hitrostjo najmanj 100 Mb/s za 8.128 gospodinjstev. Vrednotenje učinkovitosti in uspešnosti javnih razpisov GOŠO 4 in GOŠO 5 je izvedeno na podlagi analize dokumentacije javnega razpisa, projektne dokumentacije, prostorskih analiz podatkov belih lis in katastra gospodarske infrastrukture, anketiranja uporabnikov v Občini Ajdovščina ter intervjujev s ključnimi deležniki.

Na podlagi vrednotenja rezultatov kazalnikov in upoštevajoč dejansko stanje zgrajenih ali omogočenih priključkov, vpisanih v kataster gospodarske infrastrukture, je bilo ugotovljeno, da so dosežene naslednje ciljne vrednosti kazalnikov:

- Ciljna vrednost 3.839 dodatnih gospodinjstev, ki imajo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 Mb/s v vzhodni in 3.048 v zahodni kohezijski regiji, je bila presežena.
- Ciljna vrednost 3.839 novo priključenih gospodinjstev na novo zgrajenih širokopasovnih omrežjih z najmanj 100 Mb/s v vzhodni in 3.048 v zahodni kohezijski regiji, je bila presežena.
- Penetracija širokopasovnega dostopa hitrosti 100 Mb/s je v letu 2023 znašala 69,00 %, odstopanje od ciljne vrednosti 70 % znaša le 1 %.

Kljub doseganju operativnih ciljev je treba poudariti, da je obseg zgrajenega omrežja bistveno manjši od prvotno načrtovanega. Na podlagi sklenjenih pogodb je bila predvidena izgradnja omrežja, ki bi omogočilo dostop do širokopasovnega omrežja za 15.424 gospodinjstev, ki so bele lise. Na podlagi sklenjenih aneksov je bil obseg zmanjšan na 8.128 gospodinjstev, v zahtevkih za izplačilo je bila poročana izgradnja 7.956 priključkov. Velik delež priključkov do gospodinjstev, ki so bele lise, so zgradili operaterji brez sklenjene pogodbe o sofinanciranju v okviru GOŠO 4 in GOŠO 5 javnih razpisov.

Na proces izgradnje omrežja so imele največji vpliv dejavniki višje sile (poplave v letu 2023) ter drugi dejavniki kot so dolgotrajnost pridobivanja dovoljenj ter konkurenca na trgu infrastrukturnih operaterjev. Zadovoljstvo končnih uporabnikov, ki imajo omogočen dostop do širokopasovnega omrežja, je zadovoljiv, ostaja pa delež nezadovoljnih uporabnikov, ki so pričakovali, da bo omrežje zgrajeno, pa ni bilo.

Ne glede na uspešnost javnih razpisov, pa ocenjujemo, da bi bili z določenimi prilagoditvami, le-ti še uspešnejši in bolj učinkoviti. Priporočila se nanašajo predvsem na zasnovo skupnega projekta inženiringa gradnje odprtih širokopasovnih omrežij, vključitev lokalnih skupnosti in medsektorska ozaveščenost ter izboljšanje učinkovitosti spremljanja projektov.

ABSTRACT

The objective of the calls for tenders to co-finance the construction of open broadband networks GOŠO 4 and GOŠO 5 is to develop next-generation broadband infrastructure with a minimum download speed of 100 Mbps for households that are currently underserved. These are households that currently lack access to this infrastructure, and there is no projected market interest in its construction within the next 36 months. The call for tender was implemented under the Operational Programme for the implementation of the European Cohesion Policy 2014-2020, Priority Axis 2.

The purpose of the evaluation of the calls for tenders GOŠO 4 and GOŠO 5 is therefore to assess the achievement of the indicators, to evaluate the effectiveness of the implementation and to prepare recommendations based on the results of the evaluation.

Co-financing of the construction of open broadband networks to households that are white spots has been tendered under the GOŠO 4 and GOŠO 5 calls for tenders. The Ministry of Public Administration concluded financing agreements with five beneficiaries, with the aim of providing broadband connections of at least 100 Mbps to 8.128 households. The evaluation of the efficiency and effectiveness of the GOŠO 4 and GOŠO 5 calls for tenders is based on an analysis of the tender documentation, project documentation, a spatial analysis of white spots, the infrastructure cadastre, surveys of users in the Municipality of Ajdovščina, and interviews with key stakeholders.

Based on the assessment of results of the indicators and the actual status of the connections established or made available, as registered in the infrastructure cadastre, the following indicator targets have been met:

- The target of 3.839 additional households with a broadband connection of at least 100 Mbps in the Eastern and 3.048 in the Western Cohesion Regions has been exceeded.
- The target of 3.839 additional connected households on newly constructed broadband networks of at least 100 Mbps in the Eastern and 3.048 in the Western Cohesion Regions has been exceeded.
- The broadband penetration rate of 100 Mbps in 2023 was 69,00%, only 1 % off the target of 70%.

Notwithstanding the attainment of the operational objectives, it is important to acknowledge that the scale of the network constructed is considerably below the initial projections. In accordance with the contractual obligations, the objective was to construct a network capable of providing broadband access to 15.424 households that were previously unserved. Following the conclusion of the annexes, the coverage was reduced to 8.128 households, with 7.956 connections reported as constructed. A significant proportion of these connections were built by operators without a co-financing contract under the GOŠO 4 and GOŠO 5 calls for tenders.

The network construction process was most affected by a number of external factors, including natural disasters (such as floods in 2023) and other factors such as the length of the permitting process and competition in the market for infrastructure operators. Overall, end-user satisfaction with the broadband network is positive. However, a notable proportion of users who had anticipated the network's construction have expressed dissatisfaction.

Notwithstanding the success of the tenders, it is believed that with some adjustments, the tenders could be even more successful and efficient. The recommendations relate in particular, to the design of a joint engineering project for the construction of open broadband networks, the involvement of local communities and cross-sector awareness-raising, and the improving the effectiveness of project monitoring.

1 NAMEN IN VSEBINA KONČNEGA POROČILA

Ta dokument predstavlja končno poročilo projekta »Vrednotenje učinkovitosti in uspešnosti javnih razpisov za sofinanciranje gradnje odprtih širokopolovnih omrežij naslednje generacije (v nadaljevanju JR GOŠO 4 in JR GOŠO 5) - sklop 1 kot dopolnitev začetnega, vmesnega poročila in osnutka končnega poročila.

Začetno poročilo je vsebovalo popis metodologije vrednotenja, ki je bila predstavljena medresorski referenčni skupini za vrednotenje na uvodnem sestanku projekta dne 26. 8. 2024

Predstavitev osnutka metodologije na uvodnem sestanku je priložena (Priloga 1 – uvodni sestanek.pdf).

Podlage za pripravo začetnega poročila so:

- tehnična dokumentacija,
- gradivo izvajalca z uvodnega sestanka (Priloga 1),
- zapisnik uvodnega sestanka (Priloga 2 - Zapisnik uvodnega sestanka za GOŠO)
- pripravljen seznam ključnih deležnikov za izvedbo intervjujev (Priloga 3 – Predlog seznama intervjujev).

Pripomb Medresorske referenčne skupine za vrednotenje na gradivo z uvodnega sestanka, ki vsebuje osnutek metodologije, ter začetno poročilo ni bilo.

V vmesnem poročilu je bilo začetno poročilo dopolnjeno s povzetki izvedenih intervjujev, ki so podani v 6. poglavju.

Z osnutkom končnega poročila je bila medresorska referenčna skupina seznanjena z rezultati vrednotenja. Pri pripravi končnega poročila so upoštevane pripombe medresorske referenčne skupine.

2 ČASOVNI NAČRT IN NAČIN SODELOVANJA

Projekt se izvaja v 10 fazah.

Preglednica 1: Seznam faz z roki izvedbe in nosilcem odgovornosti za izvedbo posamezne faze.

Faza	Vsebina	Odgovornost	Rok izvedbe
1	Podpis pogodbe	Organ upravljanja in izvajalec	26. 7. 2024
2	Uvodni sestanek	Medresorska referenčna skupina za vrednotenje	26. 8. 2024
3	Predložitev osnutka začetnega poročila	Izvajalec	2. 9. 2024 (5 delovnih dni po uvodnem sestanku)
4	Priprava podatkov s strani MDP	Organ upravljanja, Posredniško telo, upravičenci	9. 9. 2024 (10 delovnih dni po uvodnem sestanku)
5	Priprava in potrditev seznamov intervjujev	Izvajalec, medresorska referenčna skupina za vrednotenje potrdi	5 delovnih dni po prejemu podatkov
6	Izvedba in analize intervjujev/terenskih obiskov	Izvajalec	10 delovnih dni po pripravi in potrditvi seznamov intervjujev
7	Predložitev vmesnega poročila	Izvajalec	10 delovnih dni po izvedbi analize intervjujev
8	Priprava osnutka končnega poročila	Izvajalec	10 delovnih dni po predložitvi vmesnega poročila
9	Priprava in obravnava pripomb na osnutek končnega poročila	Medresorska referenčna skupina za vrednotenje, izvajalec	10 delovnih dni po pripravi osnutka končnega poročila
10	Končno poročilo in predstavitev	Izvajalec/posredniško telo, organ upravljanja	10 delovnih dni po prejemu pripomb

Način sodelovanja na projektu je bil dogovorjen na uvodnem sestanku in je povzet v zapisniku sestanka (Priloga 2). Ključni dogovori glede načina sodelovanja so:

- Vsa komunikacija, ki poteka po e-pošti, se v vednost pošilja tudi na Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj (v nadaljevanju MKRR; Petra Strugar in Petra Helbel).
- Sestanki bodo potekali po potrebi preko videokonference, v živo pa ob ključnih prelomnicah (predstavitve poročil).

- Ključni dokumenti (začetno, vmesno in končno poročilo) se pošlje po e-pošti in naslovi na vse člane referenčne skupine za vrednotenje (predstavniki MKRR in Ministrstva za digitalno preobrazbo, v nadaljevanju MDP).
- Izmenjava podatkov in dokumentov ter videokonference bodo potekali preko MS Teams skupine, v katero so vključeni predstavniki izvajalca, MKRR in MDP.
- Kontaktni osebi s strani izvajalca sta Andrej Mesner (andrej.mesner@igea.si) in Rok Cedilnik (rok.cedilnik@igea.si).

3 PREDMET PROJEKTA

Predmet vrednotenja so javni razpisi za sofinanciranje gradnje visoko zmogljivega širokopasovnega omrežja naslednje generacije (JR GOŠO 4 in JR GOŠO 5) s poudarkom na doseganju vrednosti kazalnikov in učinkovitosti izvajanja operacije/ukrepa.

4 METODOLOGIJA VREDNOTENJA

4.1 NAMEN IN CILJI VREDNOTENJA

4.1.1 Namen vrednotenja

Namen vrednotenja je ocena uspešnosti in učinkovitosti sofinanciranja gradnje odprtih širokopasovnih dostopov naslednje generacije s prenosno hitrostjo najmanj 100 Mb/s, ki gospodinjstvom, ki so bele lise, omogoča elektronske komunikacijske storitve s prenosno hitrostjo najmanj 100 Mb/s.

Namen sofinanciranja je izgradnja širokopasovne infrastrukture na območjih, kjer gospodinjstva še nimajo omogočenega dostopa do te infrastrukture in hkrati ni tržnega interesa za gradnjo le teh v naslednjih 36 mesecih.

4.1.2 Cilj vrednotenja

Cilj vrednotenja javnih razpisov za sofinanciranje gradnje visoko zmogljivega širokopasovnega omrežja naslednje generacije (JR GOŠO 4 in JR GOŠO 5) je:

- Ocena uspešnosti doseganja kazalnikov/mejnika.
- Ocena učinkovitosti izvajanja ukrepa (časovni okvir, mehanizmi spremljanja, učinkovita raba virov).
- Oblikovanje priporočil na podlagi rezultatov vrednotenja.

Uporabniki vrednotenja

Uporabniki rezultatov vrednotenja bodo organ upravljanja, Ministrstvo za digitalno preobrazbo, strokovna javnost in Evropska komisija.

Izvedeno vrednotenje bo podlaga za odločevalce pri oblikovanju politik na tem področju.

4.2 MERILA IN KAZALNIKI

V nadaljevanju je podan osnutek meril in kazalnikov za oceno uspešnosti in učinkovitosti javnih razpisov GOŠO 4 in GOŠO 5.

Ocena uspešnosti

Ocenjuje se doseganje operativnih ciljev: skladnost z načrtovano izvedbo, kakovost zgrajenega omrežja ter zadovoljstvo uporabnikov.

Primeri želenih informacij, pridobljenih pri vrednotenju uspešnosti:

- Katere aktivnosti so bile načrtovane in katere izvedene?
- Kakšna je kakovost izvedenih aktivnosti?
- Proces doseganja kazalnikov/mejnika (nenačrtovane aktivnosti ipd.).
- Kateri rezultati so doseženi? Kakšna je kakovost rezultatov/produktov?
- Zadovoljstvo končnih prejemnikov z dostopnostjo do storitev?

Ocena učinkovitosti:

Ocenjujejo se procesi in dejavnosti izvajanja ukrepa ter analizira vzroke za (ne)doseganje cilja.

Primeri želenih informacij, pridobljenih pri vrednotenju učinkovitosti:

- Ali so merila za izbor upravičencev dovolj jasna in ustrezna?
- Ali so bile načrtovane aktivnosti in učinki/rezultati doseženi v predvidenem času?
- Kako učinkoviti so notranji mehanizmi vseh vpletenih za spremljanje napredka?

V preglednici 2 je podan seznam meril in kazalnikov za oceno uspešnosti, vrednosti kazalnikov s komentarji so podane v 5. poglavju Rezultati kazalnikov.

Za vsak kazalnik se vrednotijo naslednje vrednosti:

- Ciljna vrednost, določena z Operativnim programom za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 (SVRK, 2023).
- Vrednost kazalnika na podlagi sklenjenih pogodb, upoštevajoč anekse k pogodbam in odstopa od pogodb (MDP, 2024c).
- Realizirana vrednost na podlagi zahtevkov za izplačilo (v nadaljevanju ZZI; MDP, 2024a).
- Dejansko stanje na podlagi vpisanih omrežnih priključnih točk v kataster GI na vseh razpisanih belih lisah (MJU, 2020a; MJU, 2021).

Preglednica 2: Predlog meril in kazalnikov za oceno uspešnosti.

PODROČJE	KAZALNIK	REGIJA
Učinek operacije	2.2.1 Dodatna gospodinjstva, ki imajo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 MB/s	Vzhod
		Zahod
Učinek operacije		Vzhod

PODROČJE	KAZALNIK	REGIJA
	C010 Infrastruktura IKT: Dodatna gospodinjstva, ki imajo širokopolasovno povezavo s hitrostjo najmanj 30 Mb/s	Zahod
Učinek operacije	2.2. Število novo priključenih gospodinjstev na novo zgrajenih širokopolasovnih omrežjih z najmanj 100 Mb/s)	Vzhod
		Zahod
Učinek operacije	Penetracija širokopolasovnega dostopa hitrosti 100 Mb/s	Slovenija
Izkoriščenost virov	Poraba sredstev	Vzhod
		Zahod
Kakovost rezultatov	Povprečna zmogljivost zgrajenih priključkov	
Zadovoljstvo končnih uporabnikov	Ocena zadovoljstva uporabnikov	
Posledice naravnih nesreč	Število zgrajenih priključkov s sofinanciranjem, ki so bili uničeni v poplavih	Vzhod
		Zahod

V preglednici 3 je podan seznam meril in kazalnikov za oceno učinkovitosti, vrednosti kazalnikov s komentarji so podane v 5. poglavju Rezultati kazalnikov.

Preglednica 3: Predlog meril in kazalnikov za oceno učinkovitosti.

PODROČJE	KAZALNIK	REGIJA
Ocena učinkovitosti	Doseženi mejniki v načrtovanih rokih	Slovenija
Ocena učinkovitosti	Realizacija sklenjenih pogodb	Slovenija
Ocena učinkovitosti	Učinkovitost spremljanja	Slovenija

4.2.1 VIRI PODATKOV

Vrednotenje učinkovitosti in uspešnosti javnih razpisov za sofinanciranje gradnje odprtih širokopolasovnih omrežij naslednje generacije (JR GOŠO 4 in JR GOŠO 5) temelji na virih podatkov, prikazanih na sliki 1.

VIRI PODATKOV

Dokumentacija javnega razpisa

Razpisna dokumentacija.
Pogodbe z izvajalci.
Realizacija za vrednotenje

Kataster gospodarske infrastrukture

Omrežne priključne točke.
Omrežje elektronskih komunikacij

Bele lise

Ažurni podatki o belih lisah, gospodinjstvih (če so na voljo).

Anketiranje deležnikov

Anketiranje uporabnikov.

Intervjuji s ključnimi deležniki

Intervjuji MDP, izvajalci.

Statistični podatki in poročila

Poročila AKOS.

Slika 1: Viri podatkov za vrednotenje učinkovitosti in uspešnosti javnih razpisov GOŠO 4 in GOŠO 5.

Podroben opis posameznih virov podatkov je podan v nadaljevanju.

4.2.2 METODE ZA ANALIZO PODATKOV

4.2.2.1 Dokumentacija javnega razpisa

Vsebina podatkovnega vira

V okviru vrednotenja se bodo uporabili naslednji podatkovni viri, ki jih je pripravil naročnik za potrebe tega projekta:

- Javni razpis za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij naslednje generacije »GOŠO 4« (v nadaljevanju GOŠO 4).
Javni razpis za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij naslednje generacije »GOŠO 5« (v nadaljevanju GOŠO 5).
- Pogodbe za sofinanciranje gradnje s posameznimi upravičenci in za posamezne sklope (GOŠO 4, GOŠO 5).
- Realizacija GOŠO 4 in GOŠO 5 za vrednotenje (pregled sklenjenih pogodb, seznam belih lis po pogodbah, realizacija, stanje omrežja po poplavah).
- Zaključna poročila upravičencev.

Metode za analizo podatkov

Analiza dokumentacije, izračun vrednosti kazalnikov po posameznih kohezijskih regijah.

Ključne informacije

Ključne informacije, pridobljene na podlagi tega podatkovnega vira, bo vrednotenje načrtovanih in izvedenih aktivnosti.

Vir podatkov za izračun naslednjih kazalnikov:

- Število gospodinjstev, ki imajo novo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 Mb/s (vrednost na podlagi sklenjenih pogodb in realizirana vrednost).
- Število novo priključenih gospodinjstev na novo zgrajenih širokopasovnih omrežjih z najmanj 100Mb/s (vrednost na podlagi sklenjenih pogodb in realizirana vrednost).
- Povprečna zmogljivost zgrajenih priključkov (dejansko stanje).
- Poraba sredstev (načrtovana na podlagi sklenjenih pogodb in realizirana).
- Število zgrajenih priključkov s sofinanciranjem, ki so bili uničeni v poplavah (dejansko stanje).

4.2.2.2 Kataster gospodarske infrastrukture

Vsebina podatkovnega vira

Podatke o elektronskih komunikacijskih omrežjih in omrežnih priključnih točkah (v nadaljevanju OPT) vodi Geodetska uprava Republike Slovenije (v nadaljevanju: GURS) v katastru gospodarske infrastrukture (v nadaljevanju kataster GI).

Sestavni del katastra GI so tudi podatki OPT, tj. je fizična točka, na kateri ima končni uporabnik dostop do javnega komunikacijskega omrežja. V katastru GI se vodijo podatki o posameznem priključku: lokacija, vrsta priključka (zgrajen, priključen ali omogočen OPT), zmogljivost v Mb/s, lastnik ter drugi podatki (Šturm in sod., 2020).

V okviru vrednotenja so se podatki OPT uporabili za izračun kazalnika dejanskega stanja omogočenih in zgrajenih priključkov na lokacijah razpisanih belih lis (MJU 2020a; MJU, 2021).

Metode za analizo podatkov

Prostorska analiza podatkov, izračun vrednosti kazalnikov (dejansko stanje) po posameznih kohezijskih regijah.

Ključne informacije

Vir podatkov dejanske realizacije in za izračun naslednjih kazalnikov:

- Število gospodinjstev, ki imajo novo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 Mb/s (dejansko stanje).
- Število novo priključenih gospodinjstev na novo zgrajenih širokopasovnih omrežjih z najmanj 100Mb/s (dejansko stanje).
- Povprečna zmogljivost zgrajenih priključkov (dejansko stanje).

4.2.2.3 Bele lise

Javni razpis za sofinanciranje gradnje širokopasovnih omrežij v okviru GOŠO 4 in GOŠO 5 določa, da so bele lise definirane kot posamezna gospodinjstva, za katere je bilo z analizo testiranj tržnega interesa (v skladu z 19. členom ZEKom-2) in obstoječega stanja omrežij elektronskih komunikacij v Sloveniji ugotovljeno, da nimajo omogočenega priklopa na dostopna širokopasovna omrežja naslednje generacije in kjer hkrati ni tržnega interesa za gradnjo takih dostopnih širokopasovnih omrežij naslednje generacije v naslednjih treh letih.

Metode za analizo podatkov

Prostorska analiza podatkov, izračun vrednosti kazalnikov (dejansko stanje) po posameznih javnih razpisih in sklopih.

Ključne informacije

V okviru projekta vrednotenja se bodo uporabili podatki belih lis posameznega razpisa (MJU, 2020a; MJU, 2021).

Vir podatkov za izračun kazalnikov:

- Število gospodinjstev, ki imajo novo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 Mb/s (dejansko stanje)
- Število novo priključenih gospodinjstev na novo zgrajenih širokopasovnih omrežjih z najmanj 100Mb/s (dejansko stanje).

4.2.2.4 Anketiranje deležnikov

Anketiranje deležnikov (končnih uporabnikov) se je izvajalo v izbranih reprezentativnih občinah.

Metode za analizo podatkov

Anketa o zadovoljstvu končnih uporabnikov v izbranih občinah. Vsebine anketnih vprašalnikov so bile v 5. fazi usklajene z MDP.

Ključne informacije

Zadovoljstvo končnih uporabnikov z dostopnostjo do storitev.

4.2.2.5 Intervjuji s ključnimi deležniki

Intervjuji so se izvedli z:

- Ministrstvom za digitalno preobrazbo,
- Agencijo za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije,
- z izbranimi upravičenci (izvajalci gradnje) ter z
- z reprezentativnimi občinami.

Metode za analizo podatkov

Izvedba in vrednotenje rezultatov intervjujev s ključnimi deležniki.

Ključne informacije

Vrednotenje učinkovitosti javnih razpisov GOŠO 4 in GOŠO 5.

4.2.2.6 Statistični podatki in poročila

Statistični podatki in poročila so se uporabili za oceno učinka operacije, tj. na dvig dostopa do širokopasovnih omrežij v Sloveniji.

Uporabili so se statistični podatki in poročila Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljevanju AKOS).

5 REZULTATI KAZALNIKOV

V nadaljevanju so podane vrednosti kazalnikov ocene uspešnosti in učinkovitosti, ki so opredeljeni v 4. poglavju.

5.1 Pregled javnih razpisov GOŠO 4 IN GOŠO 5

Pregled javnih razpisov je povzet po razpisni dokumentaciji:

- Javnega razpisa za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij naslednje generacije »GOŠO 4« (Uradni list št. 20/2020).
- Javnega razpisa za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij naslednje generacije »GOŠO 5« (Uradni list št. 41/2021).

	GOŠO 4	GOŠO 5
Specifični cilj	Dostop do širokopasovnih elektronskih komunikacijskih storitev na območjih, na katerih širokopasovna infrastruktura še ni zgrajena in hkrati ni tržnega zanimanja za njeno gradnjo.	Isti.
Predmet sofinanciranja	Gradnja OŠO, ki bodo gospodinjstvom, ki so bele lise, v razdalji največ 200 m od lokacije gospodinjstva, omogočala odprt širokopasovni dostop naslednje generacije s prenosno hitrostjo najmanj 100 Mb/s.	Gradnja OŠO, ki bodo gospodinjstvom, ki so bele lise, v razdalji največ 400 m od lokacije gospodinjstva, omogočala odprt širokopasovni dostop naslednje generacije s prenosno hitrostjo najmanj 100 Mb/s.
Prostorski obseg	17 sklopov v naslednjih statističnih regijah Gorenjska, Goriška, Obalno-kraška, Osrednjeslovenska, Primorsko-notranjska, Savinjska, Zasavska, Posavska, Jugovzhodna Slovenija.	78 sklopov (občin) v naslednjih statističnih regijah: Gorenjski, Goriški, Obalno-kraški, Osrednjeslovenski, Primorsko-notranjski, Savinjski, Zasavski, in Posavski statistični regiji ter statistični regiji Jugovzhodna Slovenija.
Postopek določitve belih lis	Bele lise so za potrebe tega javnega razpisa definirane kot posamezna gospodinjstva, za katere je bilo z analizo testiranj tržnega interesa in obstoječega stanja omrežij elektronskih komunikacij v Sloveniji ugotovljeno, da nimajo omogočenega priklopa na dostopovna širokopasovna omrežja naslednje generacije in kjer hkrati ni tržnega interesa za gradnjo takih dostopovnih širokopasovnih omrežij naslednje generacije v naslednjih treh letih.	Isti.

Število belih lis	22.907 gospodinjstev, ki so bele lise	12.794 gospodinjstev, ki so bele lise.
Operativni cilj	Omogočiti najmanj 80% gospodinjstvom posameznega sklopa, ki so bele lise, odprt širokopasovni dostop naslednje generacije s prenosno hitrostjo najmanj 100 Mb/s.	Omogočiti najmanj 75% gospodinjstvom posameznega sklopa, ki so bele lise, odprt širokopasovni dostop naslednje generacije s prenosno hitrostjo najmanj 100 Mb/s.
Specifikacija omogočenega dostopa	Če je mogoče zagotoviti takšen dostop preko zgrajene dostopovne točke brezžičnega omrežja, ali kadar je gospodinjstvo v neposredni bližini fiksnega omrežja, t. j. zračna razdalja do največ 200 m od lokacije gospodinjstva do mesta, kjer je možen priklop na omrežje, če na tej razdalji ni ovir, ki bi preprečevale izgradnjo povezave s hitrostjo najmanj 100 Mb/s.	... zračna razdalja do največ 400 m.
Obdobje sofinanciranja	2020-2023	2021-2023

5.2 Ocena uspešnosti

Ocenjujejo se doseganje operativnega cilja, skladnost z načrtovano izvedbo, kakovost zgrajenega omrežja, ter zadovoljstvo uporabnikov.

Pregled rezultatov kazalnikov uspešnosti je podan v Preglednici 4.

Preglednica 4: Kazalniki uspešnosti javnih razpisov GOŠO 4 in GOŠO 5.

PODROČJE	KAZALNIK	REGIJA	CILJNA VREDNOST (2023) ¹	POGODBE (GOŠO 4 in GOŠO 5)	REALIZACIJA ZZI (GOŠO 4 in GOŠO 5)	DEJANSKO STANJE (Kataster GI, 2024) ²
Učinek operacije	2.2.1 Dodatna gospodinjstva, ki imajo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 Mb/s	Vzhod	3.839	5.219 ³	5.213 ⁴	10.519 od tega 6.405 v lasti upravičencev
		Zahod	3.048	2.909 ³	2.743 ⁴	7.618 od tega 3795 v lasti upravičencev
Učinek operacije	C010 Infrastruktura IKT: Dodatna gospodinjstva, ki imajo širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 30Mb/s	Vzhod	3.839	5.219 ³	5.213 ⁴	10.519 od tega 6.405 v lasti upravičencev
		Zahod	3.048	2.909 ³	2.743 ⁴	7.618 od tega 3795 v lasti upravičencev

¹ SVRK, 2023

² Vrednosti kazalnikov na podlagi dejanskega stanja zgrajenih in omogočenih omrežnih priključnih točk na razpisanih belih lisah po podatkih katastra GI (GURS, 2024).

³ Skupno število dodatnih gospodinjstev, ki bodo imele omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 Mb/s oz. 30 Mb/s na podlagi sklenjenih pogodb z upravičenci. Upoštevani so sklenjeni aneksi k pogodbam in odstopi od pogodb (MDP, 2024a).

⁴ Skupno število dodatnih gospodinjstev, ki imajo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 Mb/s oz. 30 Mb/s na podlagi zahtevkov za izplačilo (ZZI; MDP, 2024a).

PODROČJE	KAZALNIK	REGIJA	CILJNA VREDNOST (2023) ¹	POGODBE (GOŠO 4 in GOŠO 5)	REALIZACIJA ZZI (GOŠO 4 in GOŠO 5)	DEJANSKO STANJE (Kataster GI, 2024) ²
Učinek operacije	2.2. Število novo priključenih gospodinjstev na novo zgrajenih širokopasovnih omrežjih z najmanj 100 Mb/s)	Vzhod	3.839	2.781 ⁵	2.524 ⁶	4.370
		Zahod	3.048	1.692 ⁵	1.324 ⁶	3.880
Učinek operacije	Penetracija širokopasovnega dostopa hitrosti 100 Mb/s	Slovenija	70%	-	-	69 % ⁷
Izkoriščenost virov	Poraba sredstev	Vzhod		17.577.890,60 ⁸	9.677.802,87 ⁸	-
		Zahod		10.246.311,60 ⁸	6.066.574,24 ⁸	-
Kakovost rezultatov	Povprečna zmogljivost zgrajenih priključkov		100 Mb/s			Več kot 100 Mb/s
Zadovoljstvo končnih uporabnikov	Ocena zadovoljstva uporabnikov					Srednja
Posledice naravnih nesreč	Število zgrajenih priključkov s sofinanciranjem, ki so bili uničeni v poplavah	Vzhod	0		832 ⁸	
		Zahod	0		0	

⁵ Pričakovana vrednost kazalnika na podlagi podpisanih pogodb z upravičenci (GVO, 2023; Runetec, 2023; Runext, 2023; Infratel, 2023; Tritel, 2023).

⁶ Dosežena vrednost kazalnika po podatkih zaključnih poročil upravičencev (GVO, 2023; Runetec, 2023; Runext, 2023; Infratel, 2023; Tritel, 2023).

⁷ eAnalitik, 2024. Penetracija fiksnega širokopasovnega dostopa nad 100 Mb/s.

⁸ MDP, 2024b.

Kazalnik 2.2.1. Dodatna gospodinjstva, ki imajo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 Mb/s

Ciljna vrednost kazalnikov je, upoštevajoč dejansko stanje zgrajenih priključkov, dosežena tako za vzhodno kot tudi za zahodno kohezijsko regijo.

Ciljna vrednost kazalnika za oceno učinka operacije **v vzhodni** je 3.839 ter v **zahodni kohezijski regiji** 3.048 dodatnih gospodinjstev z omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 Mb/s do 31.12.2023 (SVRK, 2023).

V okviru javnega razpisa GOŠO 4 in GOŠO 5 so bile podpisane pogodbe z upravičenci za izgradnjo širokopasovnega omrežja, ki bi omogočilo povezavo za 5.219 gospodinjstev v vzhodni in 2.909 v zahodni kohezijski regiji. Na podlagi zahtevkov za izplačilo (v nadaljevanju ZZI) je bila povezava omogočena za 5.213 dodatnih gospodinjstev v vzhodni ter 2.743 v zahodni kohezijski regiji.

Dejanska vrednost kazalnika je bila ocenjena na podlagi vpisanih omrežnih priključnih točk (v nadaljevanju OPT) na razpisanih belih lisah v JR GOŠO 4 in GOŠO 5 (MJU, 2020b; MJU, 2021). Dejansko stanje omogočenih priključkov na 20.428 razpisanih belih lisah v vzhodni kohezijski regiji (MJU, 2020b; MJU, 2021), ocenjeno na podlagi vpisanih OPT v kataster GI (stanje 2024) je 10.519. Na podlagi analize lastnikov OPT je bilo ugotovljeno, da so upravičenci lastniki le 6.405 OPT. Ostale priključke so zgradili operaterji brez sklenjene pogodbe o sofinanciranju v okviru GOŠO 4 ali GOŠO 5 razpisa.

V zahodni kohezijski regiji je bilo omogočenih 7.618 priključkov. Od tega je le 3.795 priključkov v lasti upravičencev s sklenjeno pogodbo o sofinanciranju (GOŠO 4 ali GOŠO 5).

Kazalnik C010. Infrastruktura IKT: Dodatna gospodinjstva, ki imajo širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 30 Mb/s

Vrednosti kazalnika so enake kot za kazalnik 2.2.1, saj so se v okviru GOŠO 4 in GOŠO 5 projektov gradile IKT-povezave do hitrosti 100 Mb/s na območjih, na katerih prej ni bilo povezave z najmanj 30 Mb/s.

Za komentar in vrednosti kazalnika glej opis rezultatov kazalnika 2.2.1.

Kazalnik 2.2. Število novo priključenih gospodinjstev na novo zgrajenih širokopasovnih omrežjih z najmanj 100 Mb/s)

Ciljna vrednost kazalnikov je, upoštevajoč dejansko stanje zgrajenih priključkov, dosežena tako za vzhodno kot tudi za zahodno kohezijsko regijo.

Ciljna vrednost kazalnika za oceno učinka operacije je enaka kot za kazalnika 2.2.1 ter C010, t. j. 3.839 **v vzhodni** ter 3.048 novo priključenih gospodinjstev na novo zgrajenih širokopasovnih omrežjih do 31. 12. 2023 **zahodni kohezijski regiji** (SVRK, 2023).

V okviru javnega razpisa GOŠO 4 in GOŠO 5 so bile podpisane pogodbe z upravičenci z načrtovanimi 2.781 novo priključenim gospodinjstvom v vzhodni in 1.692 v zahodni kohezijski regiji. Na podlagi zaključnih poročil so upravičenci poročali 2.524 novo priključenih gospodinjstev do leta 2024 v vzhodni in 1.324 v zahodni kohezijski regiji (GVO, 2023; Runetec, 2023; Runext, 2023; Infratel, 2023; Tritel, 2023).

Dejansko stanje zgrajenih priključkov na razpisanih belih lisah (MJU, 2020b; MJU, 2021) v vzhodni kohezijski regiji, ocenjeno na podlagi vpisanih OPT s statusom zgrajen priključek v kataster GI, je 4.370. V zahodni kohezijski regiji je bilo zgrajenih 3.880 priključkov.

Kazalnik 2.1: Penetracija širokopasovnega dostopa hitrosti 100 Mb/s

Penetracija širokopasovnega dostopa hitrosti 100 Mb/s je v letu 2023 znašala 69,00 %, odstopanje od ciljne vrednosti 70 % znaša le 1 %.

Ciljna vrednost kazalnika za oceno učinka operacije je 70 % penetracija širokopasovnega dostopa hitrosti 100 Mb/s do leta 2023 (SVRK, 2023). Pri tem imajo na povišanje penetracije vpliv tako naložbe financirane iz javnih kot tudi zasebnih sredstev. Javna sredstva so bila namenjena za gradnjo širokopasovne infrastrukture tam, kjer še ni zgrajena in kjer hkrati ni tržnega zanimanja za njeno gradnjo.

Po podatkih portala eAnalitik (AKOS, 2024) je bila v letu 2023 v Sloveniji penetracija širokopasovnega dostopa s hitrostjo nad 100 Mb/s 69,0 %. Penetracija od ciljne vrednosti za leto 2021 odstopa za 1 %. Penetracija širokopasovnega dostopa nad 30 Mb/s je v letu 2023 znašala 86,2 %

Kazalnik Poraba sredstev

Pogodbe so bile sklenjene v višini 27.824.202.20 EUR, od tega je bilo realiziranih 57% oziroma 15.744.377.11 EUR.

V okviru GOŠO 4 in GOŠO 5 razpisov so bile sklenjene pogodbe z upravičenci za sofinanciranje gradnje odprtega širokopasovnega omrežja v višini 17.577.890,60 EUR v vzhodni kohezijski regiji ter 10.246.311,60 EUR v zahodni kohezijski regiji. Skupna vrednost podpisanih pogodb je bila 27.824.202.20 EUR (MDP, 2024b).

Pogodbe so bile realizirane v višini 15.744.377,11 EUR, od tega 9.677.802,87 v vzhodni kohezijski regiji in 6.066.574,24 v zahodni kohezijski regiji, skupno 15.744.377.11 EUR oz. 57 % (MDP, 2024b).

Pogodbe za gradnjo omrežja v vzhodni kohezijski regiji so bile sklenjene z naslednjimi izvajalci: Runetec d.o.o., Runext d.o.o., GVO d.o.o., Tritel d.o.o. in Infratel d.o.o.

Ministrstvo je odstopilo od pogodb z:

- Runetec za sklop Jesenice
- Runext za sklope Kostel, Radeče, Hrastnik, Koper in Piran

Tritel je odstopil od pogodbe za sklop Cerkno.

Z izvajalcema Runetec in Runext so bili podpisani aneksi za znatno zmanjšanje ciljnih vrednosti kazalnikov dodatna omogočena gospodinjstva in število novo priključenih gospodinjstev. V okviru GOŠO 4 pogodbe je bilo število dodatnih omogočenih gospodinjstev zmanjšano iz 5.626 na 1.047 ter v GOŠO 5 iz 1.891 na 1.236 gospodinjstev (MDP, 2024a).

RUNETEC/RUNEXT	GOŠO 4	GOŠO 5
št. belih lis pogodba	5.626	1.891
št. belih lis aneks	1.047	1.236

Izvajalci Infratel, GVO in Tritel niso zmanjševali obsega kazalnika število dodatno omogočenih gospodinjstev z aneksi.

Ostanek sredstev glede na podpisane pogodbe znaša 12.079.825,09 (MDP, 2024b).

Kazalnik: Povprečna zmogljivost zgrajenih priključkov

Novo zgrajeno omrežje je v celoti optično in zmogljivost zgrajenih priključkov znaša 100 Mb/s ali več.

Novozgrajena omrežja so v celoti optična omrežja, zmogljivost zgrajenih in omogočenih priključkov je ocenjena na podlagi zmogljivosti OPT po podatkih katastra GI (GURS, 2024). Zmogljivost OPT presega 100 Mb/s.

Povprečna zmogljivost priključkov je primerljiva v vzhodni in zahodni kohezijski regiji in znaša 103 Mb/s (vzhod) in 115 Mb/s (zahod).

Kazalnik: Ocena zadovoljstva uporabnikov

Ključni vpliv na zadovoljstvo uporabnikov ima dejstvo ali je bilo načrtovano omrežje zgrajeno ali ne.

Znaten delež gospodinjstev je ostal brez dostopa do širokopasovnega omrežja, saj gradnja ni bila realizirana v načrtovanih okvirjih. Ta gospodinjstva so v veliki meri nezadovoljna.

Zgrajeno omrežje je kakovostno, tako so npr. v občini Ajdovščina, kjer je bilo zgrajeno celotno načrtovano omrežje, gospodinjstva načeloma zadovoljna. Po mnenju občine pa so nezadovoljni uporabniki, za katere je bil izkazan tržni interes, pa le-ta ni bil realiziran.

Bistven vpliv na zadovoljstvo uporabnikov ima stopnja realizacije sklenjenih pogodb. Gospodinjstva so pričakovala, da bodo v okviru GOŠO 4 in GOŠO 5 projektov imela omogočen dostop do širokopasovnega omrežja, a znaten delež gospodinjstev tega nima. Ta gospodinjstva so v pretežni meri nezadovoljna, na kar je bilo posebej opozorjeno v intervjuju z Občino Šmartno pri Litiji.

V okviru GOŠO 4 projekta upravičenec Runetec ni realiziral izgradnje omrežja. Na občino se obračajo občani, ki so zelo nezadovoljni, saj so pričakovali, da bodo do 2023, v okviru GOŠO 4, imeli omogočeno priključitev in je danes še nimajo. V luči nezadovoljstva občanov in nezgrajenega omrežja tudi anketiranje ni bilo izvedeno.

Anketa je bila izvedena v občini Ajdovščina, kjer je GVO uspešno omogočil dostop vsem načrtovanim gospodinjstvom po pogodbi. Rezultati ankete kažejo, da so uporabniki, ki imajo dostop do omrežja, zadovoljni. Nezadovoljstvo se pojavlja predvsem, če nimajo dostopa do omrežja in v ceni/ponudbi storitev dostopa.

Občina Ajdovščina je izpostavila tudi problematiko nerealiziranega tržnega interesa, zaradi česar so mnoga gospodinjstva ostala brez dostopa.

Podrobnejši podatki, ki se nanašajo na zadovoljstvo uporabnikov, so podani v 6.3. Rezultati anketiranja ter v 7.5. povzetkih izvedenih intervjujev

Kazalnik: Število zgrajenih priključkov, ki so bili uničeni v poplavah

Zaradi obsežnih poplav v avgustu leta 2023, ki so prizadeli širše območje Slovenije je bilo uničenih 832 že zgrajenih priključkov v vzhodni kohezijski regiji.

Izredni vplivi, ki so vplivali na podaljšanje rokov izgradnje in sklenitev aneksov, so bile obsežne poplave in zemeljski plazovi, ki so v avgustu 2023 prizadeli širše območje Republike Slovenije. V poplavah je bilo delno poškodovano in na nekaterih območjih tudi popolnoma uničeno omrežje, ki ga je zgradil GVO.

V poplavah je bilo poškodovano že zgrajeno omrežje v občinah Kamnik, Mozirje, Rečica ob Savinji in delu občine Gornji Grad. GVO je poškodovano omrežje saniral in za to pridobil dodatna sredstva. Skupno je bilo uničenih 832 že zgrajenih priključkov (MDP, 2024b).

V občinah Luče, Ljubno in del Gornjega Grada pa je bilo OŠO omrežje popolnoma uničeno. Za te tri občine se bodo sklenile nove pogodbe o podaljšanju gradnje OŠO, v skladu z določbami ZORFS. Dela se bodo predvidoma začela v letu 2025. Podrobnejše informacije so podane v povzetkih izvedenih intervjujev 7.2.

5.3 Ocena učinkovitosti

KAZALNIK	CILJ	REALIZIRANO
Doseženi mejniki v načrtovanih rokih	Da	Ne
Realizacija sklenjenih pogodb	Da	Da
Učinkovitost spremljanja	Visoka	Srednja

Kazalnik: Doseženi mejniki v načrtovanih rokih

Pogodbe, sklenjene s podjetjem GVO, so bile izvedene v načrtovanih rokih, medtem ko je časovni načrt po sklenjenih pogodbah s podjetji Runetec, Runext in Tritel odstopal od načrtovanega. Z aneksi je bil časovni načrt večkrat spremenjen, v nekaterih primerih pa je ministrstvo oz. izvajalec (Tritel) odstopil od pogodbe.

Ključni razlogi za spremembe časovnih načrtov so dejavniki višje sile, obsežne poplave v letu 2023 in daljša deževna obdobja. Med drugimi ključnimi dejavniki, ki so bistveno vplivali na časovni načrt in samo realizacijo pogodb, so dolgotrajni postopki pridobivanja dovoljenj in gradnja drugih operaterjev na lokacijah upravičenca.

Pogodbe, sklenjene s podjetjem GVO, so bile izvedene v načrtovanih rokih, medtem ko je časovni načrt po sklenjenih pogodbah s podjetji Runetec, Runext in Tritel odstopal od načrtovanega. V intervjujih z deležniki so bili izpostavljeni naslednji razlogi za sklepanje aneksov zaradi sprememb časovnega načrta.

Kot ključni razlogi so bili izpostavljeni:

- obsežne poplave in zemeljski plazovi v avgustu 2023,
- deževna obdobja,
- dolgotrajni postopki pridobivanja dovoljenj,
- gradnja drugih operaterjev na območjih, kjer je imel upravičenec sklenjeno pogodbo.

Deževna obdobja so bile v letu 2023 pogosta in so vplivala na dinamiko terenskih del, zato so izvajalci sklepali anekse za spremembo časovnega načrta.

Izvajalci so se soočali tudi z **dolgotrajnimi postopki pridobivanja dovoljenj**. Kot ključno problematiko so deležniki izpostavili:

- Težave pri pridobivanju mnenj državnih mnenjedajalcev. Direkcija RS za vode npr. ni izdala pozitivnega mnenja.
- Nepoznavanje področja gradnje odprtih širokopasovnih omrežij v drugih sektorjih.
- Informiranost deležnikov o neodplačni služnosti.
- Dolgotrajnost pridobivanja soglasij in sklepanja služnostnih pogodb z lastniki zemljišč.
- Neinformiranost in nezaupanje lokalnih prebivalcev v izvajalce gradnje.

Problematika je podrobneje opisana v 7.3. Povzetkih izvedenih intervjujev.

Izvajalci in MDP sta izpostavila tudi problematiko **gradnje drugih operaterjev** na območjih, kjer je imel upravičenec sklenjeno pogodbo za izgradnjo OŠO.

Problematiko sta izpostavili podjetji Runetec in Runext, ki sta bila nova akterja na trgu infrastrukturnih operaterjev in sta se pri vstopanju na trg soočala z izzivi s konkurenčnimi operaterji. Le-ti niso dovoljevali gradnje ali pa so pokrili le strnjeno naselje, ostale so pa le razpršene bele lise, kar je bistveno vplivalo na poslovni model.

Na podlagi analize lastništva priključkov, vpisanih v kataster GI (GURS, 2024), smo ocenili obseg problematike gradnje drugih operaterjev. Lastniki priključkov na lokacijah, kjer sta imela Runetec in Runext sklenjeno pogodbo so prikazani v preglednici 5.

V analizo so vključene bele lise po prvotno sklenjenih pogodbah, saj so bili kasneje v okviru sklenjenih aneksov lokacije, ki so jih pokrili drugi operaterji izvzete.

Preglednica 5: Lastniki priključkov na lokacijah, kjer sta imela sklenjeno pogodbo za izgradnjo OŠO Runetec in Runext.

Lastnik priključka	Število priključkov (GOŠO 4)	Število priključkov (GOŠO 5)
OBČINA SLOVENSKE KONJICE	4	
RUNE Enia	26	53
TELEKOM SLOVENIJE	215	528
Telemach Slovenija	2	
Telemach, širokopasovne komunikacije	20	
T-2	-	61
Skupaj – drugi operaterji	267	642
Delež drugi operaterji	20 %	38 %
Skupaj Runetec	1.083	-
Skupaj Runext	-	1.043
Skupaj omogočenih priključkov	1.350	1.685

Na lokacijah, kjer je imel Runetec sklenjeno pogodbo za sofinanciranje izgradnje OŠO, so 20 % gospodinjstev pokrili drugi operaterji, med katerimi ima največ priključkov Telekom Slovenije.

Na lokacijah Runext so pokrili 38 % gospodinjstev drugi operaterji, med katerimi prevladuje Telekom Slovenije s 528 priključki.

Telekom Slovenije je na lokacijah Runetec/Runext zgradil skupno 909 priključkov brez javnih sredstev sofinanciranja, ki so bili na voljo v okviru GOŠO 4 in GOŠO 5.

Telekom Slovenije je gradil tudi na lokacijah drugih upravičencev, in sicer GVO 100 ter Tritel 90 priključkov.

Kazalnik: Realizacija sklenjenih pogodb v okviru JR GOŠO 4 in JR GOŠO 5

Obseg zgrajenega omrežja je bistveno nižji od prvotno načrtovanega. Na podlagi sklenjenih pogodb je bila predvidena izgradnja OŠO, ki bi omogočilo dostop do širokopasovnega omrežja za 15.424 gospodinjstev, ki so bele lise. Na podlagi sklenjenih aneksov je bil obseg zmanjšan na 8.128 gospodinjstev, v okviru ZZI-jev je bila poročana izgradnja 7.956 priključkov.

V nadaljevanju je podan podroben pregled realizacije pogodb GOŠO 4. V JR GOŠO 4 je bilo razpisanih 22.907 belih lis (MJU, 2020a, Priloga 2 bele lise), od tega so bile v letu 2020 podpisane pogodbe za sofinanciranje izgradnje v štirih od sedemnajstih sklopov, skupno do 6.237 gospodinjstev, na podlagi aneksov k pogodbam je bil do leta 2023 obseg zmanjšan na 1.658 belih lis (MDP, 2024a).

Pogodbe je bila podpisana tudi za sklop Jesenice (313 belih lis) z Runetec, a je ministrstvo odstopilo od pogodbe.

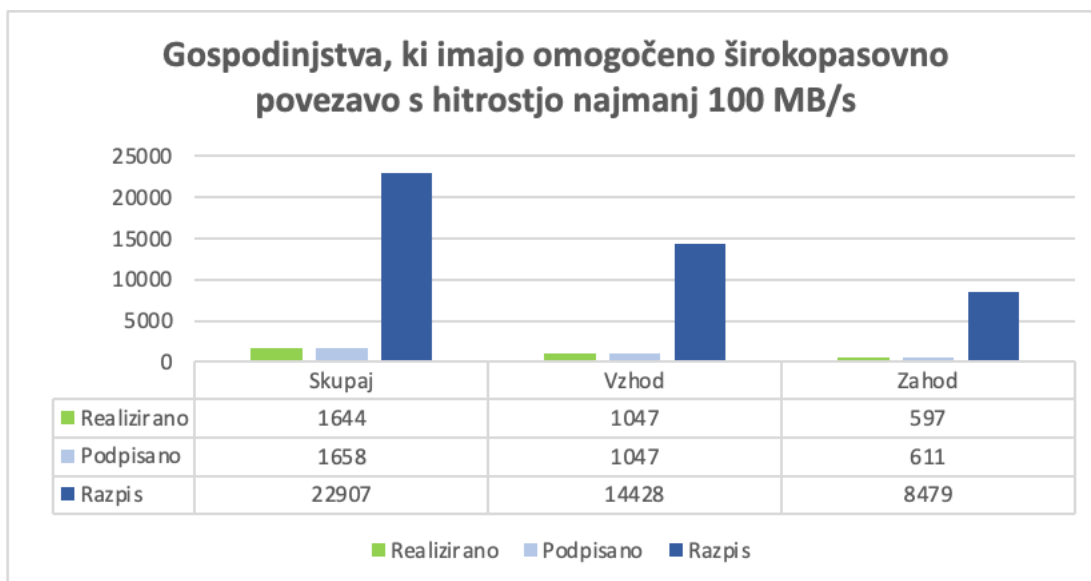
Dodatna gospodinjstva, ki imajo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 MB/s, zgrajeno v okviru GOŠO 4 (Slika 2) po podatkih v zahtevkih za izplačilo je 1.644, od tega 1.047 v vzhodni in 597 v zahodni kohezijski regiji (MDP, 2024a).

Operativni cilj, t. j. omogočanje dostopa do 80 % gospodinjstev posameznega sklopa GOŠO 4 je bil dosežen za sklope Ajdovščina, Celje, Šmarje pri Jelšah in Laško.

Kljub temu ocenjujemo, da je bila realizacija pod pričakovanji, saj:

- je bil obseg belih lis z aneksom k pogodbam z Runetec zmanjšan za kar 82 %, tj. na 1.047 belih lis.
- je ministrstvo odstopilo od pogodbe z Runetec za sklop Jesenice (313 belih lis);
- so drugi investitorji, ki niso sklenili pogodbe o sofinanciranju, omogočili dostop 42 % oziroma 9.414 gospodinjstev (GURS, 2024).

Slika 2: Število razpisanih, podpisanih in realiziranih dodatnih gospodinjstev, ki imajo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo 100 MB/s v okviru operacije GOŠO 4.

Pregled podrobnejših rezultatov kazalnika po posameznih kohezijskih regijah in upravičencih je podan v Preglednici 5.

Preglednica 6: Pregled kazalnika po kohezijskih regijah in upravičencih glede na realizirano gradnjo in vpisano v kataster gospodarske infrastrukture (GURS, 2024).

	GOŠO 4	GOŠO 4 (vzhod)	GOŠO 4 (zahod)
GVO d.o.o.			
Št. belih lis po sklenjenih pogodbah	611	-	611
Št. belih lis po aneksih k pogodbam, sklenjenih v 2023 ⁹	Ni sprememb		Ni sprememb
Št. realiziranih belih lis po ZZI	597		597
Št. OPT z omogočenim dostopom v lasti GVO (GURS, 2024)	529 87 %		529 87 %

⁹ Ministrstvo za digitalno preobrazbo (MDP), 2024a. Vir za število BL po sklenjenih pogodbah in aneksih (GOŠO 4)

Št. belih lis z omogočenim dostopom v lasti drugih investitorjev (GURS, 2024)	15		15
Runetec d.o.o.			
št. belih lis po sklenjenih pogodbah	5.626	5.626	0
št. belih lis po aneksih k pogodbam, sklenjenih v 2023	1.047	1.047	0
Št. realiziranih belih lis po ZZI	1.047	1.047	0
št. OPT z omogočenim dostopom v lasti Runetec	1,042	1.042	0
Št. OPT z omogočenim dostopom v lasti drugih investitorjev	5	5	0

Za bele lise v zahodni kohezijski regiji sta bili podpisani pogodbi za:

- sklop Jesenice z upravičencem Runetec d. o. o. in
- sklop Ajdovščina z upravičencem GVO d. o. o.

Sklop Ajdovščina je bil realiziran, za sklop Jesenice je Ministrstvo za digitalno preobrazbo 23.8.2023 odstopilo od pogodbe z Runetec, saj je bilo ugotovljeno, da se gradnja omrežij ne bo začela pred 1. 9. 2023 in da operacije ne bodo izvedene v pogodbeno dogovorjenem roku (MDP, 2023).

Upravičenec GVO je v zaključnem poročilu (GVO, 2023) poročal omogočen dostop do 530 gospodinjstev, kar znaša 87 % belih lis po sklenjeni pogodbi. Preostala gospodinjstva bodisi niso želela priključka, bodisi so bili priključki zgrajeni s strani drugih investitorjev (GVO, 2023).

Za bele lise v vzhodni kohezijski regiji so bile podpisane pogodbe s podjetjem Runetec za naslednje sklope:

- sklop Laško,
- sklop Šmarje pri Jelšah in
- sklop Celje.

Za vse tri sklope so bili sklenjeni aneksi k pogodbam, s katerimi so bili bistveno zmanjšani kazalniki za oceno uspešnosti. Iz prvotno podpisanih 5.626 belih lis, se je z aneksom zaradi objektivnih razlogov obseg zmanjšal za kar 82 %, t. j. na 1.047 belih lis.

Upravičenec Runetec je v zaključnem poročilu poročal omogočen dostop do vseh gospodinjstev po sklenjenih pogodbah z aneksi o zmanjšanju obsega zgrajenih oz. omogočenih priključkov.

Kazalnik: Učinkovitost spremljanja

Spremljanje izvajanja projektov izvajata Sektor za elektronske komunikacije in Služba za evropska sredstva. Služba za evropska sredstva na podlagi izvedenih vzorčnih preveritev ne ugotavlja večjih nepravilnosti. Sektor za elektronske komunikacije se sooča s problematiko pomanjkanja kadra in časovno stisko pri spremljanju projektov.

Vsi projekti se vodijo preko sistema EMA, kamor upravičenci vnašajo vsa dokazila o stroških. Spremljanje projekta izvajata Sektor za elektronske komunikacije in Služba za evropska sredstva. Sektor za elektronske komunikacije se pri tem sooča s sledečo problematiko:

- Premajhna podpora vodstva projektom GOŠO.

- “Ne-realizacija” načrtovanega obsega belih lis upravičenca RUNETEC/RUNEXT. Obseg projekta je bil z aneksom bistveno zmanjšan.
- Pomanjkanje kadra in časovna stiska onemogočata kakovosten pregled tako za pripravo razpisne dokumentacije, kot kasneje zahteve za izplačilo z vso pripadajočo dokumentacijo.

Služba za evropska sredstva spremlja projekt in na podlagi analize tveganja enkrat letno izvede vzorčno preveritev projekta na terenu. Glede na dosedanje preveritve ocenjujejo, da večjih nepravilnosti ni.

Spremljanje izvedbe se je izvajalo tudi na občini Ajdovščina, kjer je bila ustanovljena tričlanska komisija, sestavljena iz predstavnikov oddelkov za prostor in investicije. Komisija se je sestajala enkrat tedensko in izvajala terenske ogleda.

6 REZULTATI ANKETNIH VPRAŠALNIKOV

Anketiranje deležnikov (končnih uporabnikov) je bilo načrtovano v izbranih reprezentativnih občinah, s katerimi je bil izveden tudi intervju.

V luči nezadovoljstva občanov zaradi nerealizacije izgradnje v okviru GOŠO projektov je Občina Šmarje pri Jelšah prosila, da se anketa o zadovoljstvu končnih uporabnikov ne posreduje občanom. Zato je bila anketa izvedena samo v Občini Ajdovščina, kjer so bile v okviru GOŠO 4 projekta pokrite praktično vse razpisane bele lise.

6.1 Anketni vprašalnik

Anketni vprašalnik obsega naslednja vprašanja in je dostopen na spletni povezavi: <https://www.1ka.si/goso>.

1. Ali ste seznanjeni z javnimi razpisi za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij GOŠO 4 in GOŠO 5?
 - Da
 - Ne
 - Drugo (navedite)
2. Ali ste se odločili za priklop na nove internetne storitve?
 - Da
 - Ne
 - Drugo (navedite)
3. Če se niste odločili za priklop, prosimo, navedite razlog:
 - Cena
 - Pomanjkanje potrebnega znanja
 - Ne potrebujem teh storitev
 - Nezaupanje v novo infrastrukturo
 - Drugo (navedite)
4. Kako pogosto uporabljate internet?
 - Vsak dan
 - Nekajkrat na teden
 - Enkrat na teden
 - Redko
5. Ali ste zadovoljni s kakovostjo storitev (npr. hitrost, stabilnost povezave)?
 - Zelo zadovoljni
 - Zadovoljni
 - Nevtralni
 - nezadovoljni
 - Zelo nezadovoljni
6. Kako bi ocenili informiranost o novem omrežju in storitvah?
 - Zelo dobra
 - Dobra
 - Povprečna
 - Slaba
 - Zelo slaba
7. Kaj bi želeli izboljšati pri trenutni dostopnosti do storitev?
(Odgovor odprtega tipa)
8. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z novimi storitvami na lestvici od 1 do 5?
(1 - zelo nezadovoljen, 5 - zelo zadovoljen)

9. Imate še kakšne predloge ali pripombe?
(Odgovor odprtega tipa)

6.2 Vzorec

Anketa je bila objavljena na spletni strani občine Ajdovščina in na komunikacijskih kanalih občine. Na anketo se je odzvalo 65 oseb, od tega jo je 19 tudi zaključilo.

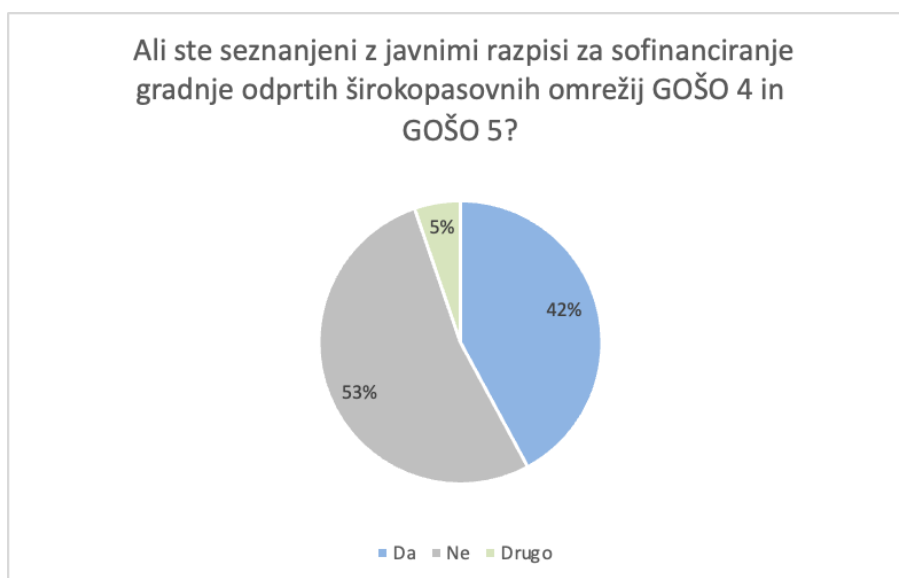
Preusmeritve	Število klikov
email	0
l.instagram.com	9
m.facebook.com	11
www.instagram.com	6
www.1ka.si	1
Neposreden klik	38
Skupaj klikov	65

Slika 3: Število odzivov na anketo preko različnih kanalov.

6.3 Rezultati anketiranja

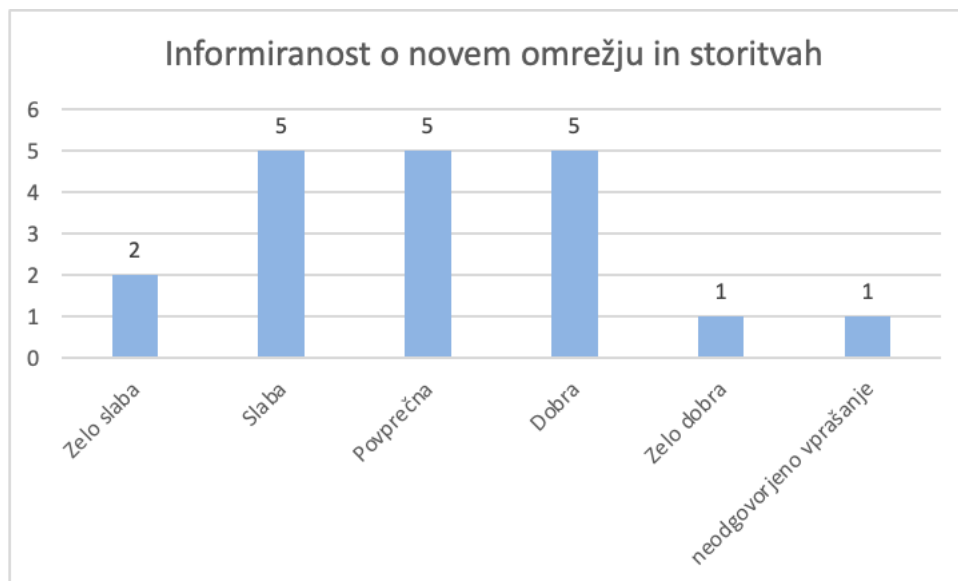
Informiranost občanov

Na vprašanje je odgovorilo 19 oseb, od tega jih 10 ni seznanjenih z GOŠO razpisi, 8 jih je seznanjenih.

Slika 4: Informiranost o javnih razpisih za sofinanciranje gradnje odprtih širokopolovnih omrežij.

Informiranost o novem omrežju in storitvah je v splošnem zadovoljiva. pet oseb ocenjuje, da so dobro informirani, pet povprečno in pet slabo. Dva menita, da je informiranost zelo slaba, eden pa zelo dobra.

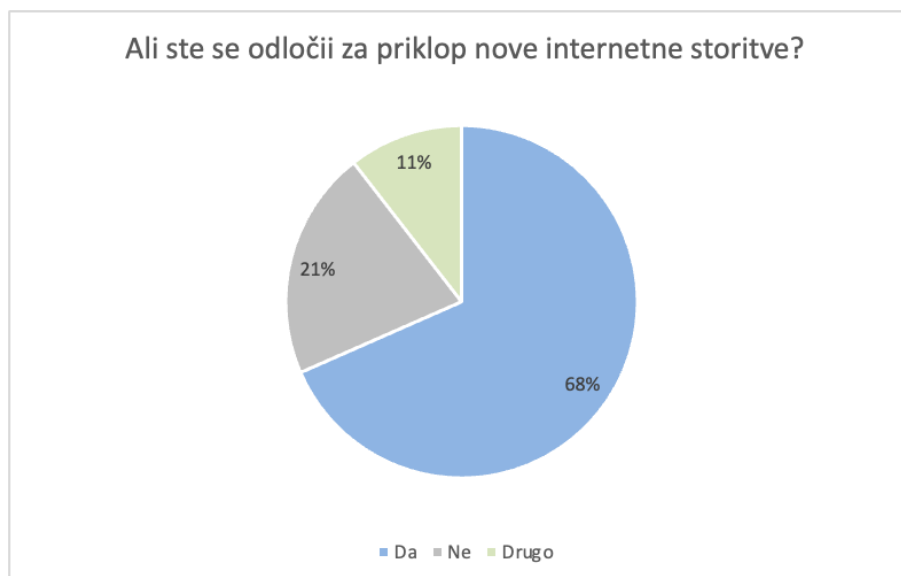

Slika 5: Informiranost o novem omrežju in storitvah.

Priklop na novo internetne storitve

Na vprašanje je odgovorilo 19 oseb, od tega se jih je večina 13 odločilo za priklop, 4 se niso priklopili. Dve osebi se za priklop nista odločila zaradi cene, eden zaradi pomanjkanja znanja, eden pa odgovora ni podal.

Dve osebi nimata možnosti priklopa in bi se priklopili, če bi bilo omrežje na voljo.

Slika 6: Priklop na nove internetne storitve.

Zadovoljstvo uporabnikov

Na vprašanje je odgovorilo 19 oseb, od tega se jih je 9 zelo zadovoljnih ali zadovoljnih, 7 pa nezadovoljnih. Vsi anketiranci uporabljajo internet vsakodnevno.

Slika 7: Zadovoljstvo s kakovostjo storitev

Možnost izboljšav pri trenutni dostopnosti do storitev anketiranci vidijo v:

- Podzemne trase omrežja za zaščito pred močnimi sunki burje, pri kateri opažajo poslabšano hitrost.
- Konkurenčnejših cen paketov. Stari naročniki imajo malo popustov v primerjavi z novimi naročniki.
- Izboljšanju hitrosti.
- Izgradnji optičnega omrežja na Kukanjah.

V zvezi z gradnjo omrežja so anketiranci izpostavili tudi:

- »Distribucija optičnih priključkov na Otlici je v katastrofalnem stanju. Kabli še vedno ponekod visijo kar po tleh. Povezovalne omarice so odprte in iz njih štrlijo kabli, videno na različnih lokacijah (primer na drogu ob hiši Otlica 40).«
- »Sama izvedba je bila prehitro izpeljana, kakovost pa zelo slaba«.
- »Uredite optično omrežje po vsem mestu, tudi na Gregorčičevi ulici 44«.

7 POVZETKI IZVEDENIH INTERVJUJEV

Ključni rezultat izvedbe intervjujev je pridobitev informacij in podatkov za vrednotenje učinkovitosti izvajanja ukrepov GOŠO 4 in GOŠO 5 ter za oblikovanje priporočil za izboljšanje učinkovitosti.

Na intervjuje so bili vabljeni naslednji deležniki:

- Ministrstvo za digitalno preobrazbo:
 - Služba za evropska sredstva,
 - Služba za pravne in zakonodajne zadeve,
 - Sektor za elektronske komunikacije.
- Agencija za komunikacijska omrežja in storitve, Sektor za nadzor in meritve.
- Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj, Sektor za kontrolo in vrednotenje.
- Izvajalci gradnje odprtega širokopasovnega omrežja:
 - Runetec d. o. o., izvajalec gradnje (GOŠO 4),
 - Runext d. o. o., izvajalec gradnje (GOŠO 5),
 - GVO d. o. o., izvajalec gradnje (GOŠO 4 in GOŠO 5).
 - Infratel d. o. o. izvajalec gradnje (GOŠO 5),
 - Tritel d. o. o. izvajalec gradnje (GOŠO 5).
- Občina Ajdovščina,
- Občina Šmarje pri Jelšah.

Intervju ni bil izveden z:

- Ministrstvom za kohezijo in regionalni razvoj (v nadaljevanju MKRR), saj so pojasnili, da so vse aktivnosti v zvezi s kontrolo in vrednotenjem izvajanjem vodili na MDP.
- Tritel, saj se niso odzvali vabilu na sestanek, do oddaje tega poročila tudi nismo prejeli odgovorov na vprašanja posredovana po elektronski pošti dne 2.10.2024.

Kontaktne osebe za GVO in Infratel so bile enake, zato se vsi komentarji GVO nanašajo tudi na Infratel, podobno velja tudi za Runetec in Runext.

Na intervjujih so se obravnavale naslednje teme:

- Proces izvajanja ukrepa GOŠO 4 in GOŠO 5 s posameznimi službami na MDP.
- Nadzor nad odprtostjo širokopasovnih omrežij z AKOS.
- Proces sklenitve pogodbe o sofinanciranju in izpolnjevanja pogodbenih obveznosti (izgradnja omrežja in nenačrtovane aktivnosti, poročanje, časovni okvir, ipd.) z izbranimi Izvajalci gradnje odprtega širokopasovnega s sklenjeno pogodbo GOŠO 4 ali GOŠO 5.
- Vključenost občin v proces izvajanja ukrepov GOŠO 4 in GOŠO 5 (npr. informiranost v lokalnem okolju, sodelovanje z izvajalci gradnje, zadovoljstvo občanov kot končnih uporabnikov).

V nadaljevanju so podani povzetki intervjujev s posameznimi deležniki. Povzetki so predstavljeni po naslednjih tematskih sklopih:

- priprava javnega razpisa, izbor upravičencev in sklepanje pogodb,
- vplivi na časovni načrt in sklepanje aneksov,
- izvedba projektov izgradnje omrežja,

- spremljanje in nadzor nad izvedbo,
- zadovoljstvo končnih uporabnikov,
- predlogi izboljšav.

7.1 Priprava razpisa, izbor upravičencev in sklepanje pogodb

Priprava razpisa

Pripravo javnega razpisa vsebinsko izvaja sektor za elektronske komunikacije pri MDP, pri tem mu pomagata Služba za pravne in zakonodajne zadeve in Služba za evropska sredstva. Služba za pravne in zakonodajne zadeve sodeluje predvsem z vidika, vezanega na zakonodajo s področja javnega naročanja. Poleg tega pripravlja pogodbe in anekse. Ko je pogodba sklenjena, sodelovanje s strani Službe za pravne in zakonodajne zadeve ni več tako aktivno.

MKRR celotno dokumentacijo presodi z vidika skladnosti z veljavno nacionalno ter evropsko zakonodajo in usmeritvami organa upravljanja.

AKOS formalno gledano ni imel vloge pri sami pripravi razpisa ali preveritev izgradnje GOŠO.

Občina Šmarje pri Jelšah z ministrstvom v okviru projekta GOŠO 4 ni sodelovala, bi si pa želeli več vključenosti.

Določitev belih lis

Sestavni del razpisnih pogojev so bele lise, ki jih določi Sektor za elektronske komunikacije na podlagi analize testiranja tržnega interesa in obstoječega stanja omrežij elektronskih komunikacij po podatkih katastra GI. MDP je izvedel pregled, kje je bil izkazan tržni interes in kje so bele lise. Te so bile sestavni del razpisne dokumentacije. Občini Ajdovščina in Šmarje pri Jelšah sta pojasnili, da v postopek določanja belih lis nista bili vključeni.

Izvajalec GVO na podlagi praktičnih izkušenj ocenjuje, da je določitev belih lis zgolj na podlagi podatkov iz uradnih evidenc lahko nezanesljiva. Na podlagi preteklih izkušenj ugotavljajo, da so bile v razpisih objavljene tudi bele lise, ki v naravi to niso. Na terenu se je namreč izkazalo, da imajo dostop do visokozmogljivega omrežja, ki pa ni evidentirano v katastru GI. AKOS je poudaril, da izvajajo kontrolo pravilnosti evidentiranja podatkov OPT v katastru GI, vendar pa to počnejo predvsem na osnovi prijav s terena, saj generalni pregledi na terenu niso možni, saj nimajo dovolj resursov za to.

Izbor upravičencev in sklepanje pogodb

Izdelava meril izbora, celotno ocenjevanje ter izbira vlog se izvaja na strani Sektorja za elektronske komunikacije. Vsebinska merila izbora se nanašajo na načrtovano pokritost belih lis v posameznem sklopu, medtem ko razpisni pogoji konkurence na trgu ne omejujejo.

V GOŠO 5 so bili vzpostavljeni razredi, s čimer je bila dosežena nekoliko drugačna cena izgradnje OPT na ravninskem delu ali na razgibanem delu. Spremenjen je bil tudi zahtevani delež pokrivanja belih lis, in sicer je ta znašal 75 %, medtem ko je v GOŠO 4 znašal 80 %. V luči, da bi izvajalec imel manj stroškov za izvedbo in da bi bil posledično razpis uspešen, je bil določen pas 400 m za OPT kot omogočen, medtem ko je bil v GOŠO 4 ta pas določen na 200 m.

GVO ocenjuje, da so merila izbora preohlapna in dopuščajo prijavo na razpis tudi novonastalim podjetjem brez referenc in brez potrebne bančne garancije. Na podlagi lastne analize iz javno dostopnih podatkov ocenjujejo nizko stopnjo realizacije pri nekaterih upravičencih razpisov GOŠO. Kljub načelu Zakona o javnem naročanju (ZJN) glede izključitve ponudnika ob neizpolnjevanju pogodbene obveznosti pri preteklih pogodbah, se le-to ni upoštevalo v nadaljnjih razpisih.

Po mnenju Službe za evropska sredstva so vsi upravičenci, ki niso dosegli pogodbeno določene pokritosti belih lis, podali ustrezne objektivne razloge. V procesu sofinanciranja pogodbe ugotavljajo, da doseganje kazalnikov ni problematično oz. so vsi argumenti, zakaj kakšen upravičenec ni dosegel cilja ustrezno utemeljeni.

7.2 Vplivi na časovni načrt in sklepanje aneksov

Sektor za elektronske komunikacije in Sektor za pravne in zakonodajne zadeve sta kot najpogostejše razloge za sklepanje aneksov izpostavila:

- obsežne poplave in zemeljski plazovi v avgustu 2023
- menjava kadrov znotraj podjetja upravičenca,
- težave pri souporabi druge infrastrukture,
- deževna obdobja,
- prekratki časovni okvir za izvedbo,
- dvig cen ali drugi subjektivni razlogi,
- težave s pridobitvijo soglasij za služnost,
- projekte določeni upravičenci niso mogli izvesti ali pa je bil izveden v precej manjšem obsegu zaradi težav z drugimi operaterji (npr. Telekom je gradil na območjih kjer ni niti napovedal tržnega interesa, niti ni kandidiral na Javnem razpisu, da bi pokrili bele lise, s tem pa je v veliki večini onemogočil celovito načrtovano izvedbo projektov GOŠO upravičencem).

Izredni vplivi, ki so vplivali na podaljšanje rokov izgradnje in sklenitev aneksov, so bile obsežne poplave in zemeljski plazovi, ki so v avgustu 2023 prizadeli širše območje Republike Slovenije. Posledica je ogromna škoda na infrastrukturnih, gospodarskih in stanovanjskih objektih. V sklopu škode na infrastrukturnih objektih je nastala ogromna škoda tudi na širokopasovni infrastrukturi. Predvsem odprta širokopasovna omrežja elektronskih komunikacij na območju savinjske regije so bila zaradi posledic poplav in plazov tako močno poškodovana, da jih izvajalci v času pogodbe o sofinanciranju gradnje širokopasovnih omrežij niso mogli zaključiti do datuma, do katerega je bilo dopustno sofinanciranje iz sredstev evropske kohezijske politike 2014–2020 oziroma do datuma iz 22. člena Uredbe o izvajanju podukrepa, iz česar sledi, da je treba zgoraj navedeno izvedbo gradnje odprtega širokopasovnega omrežja naslednje generacije podaljšati. Sredstva se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije.

V skladu z določbami Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (Uradni list RS, št. 131/23, v nadaljevanju: ZORFS), ki se nanašajo tudi na vsebine MDP, so se na MDP začele izvajati aktivnosti za pomoč pri sanaciji poškodovane širokopasovne infrastrukture v občinah Luče, Ljubno in delu občine Gornji Grad.

MDP, Sektor za elektronske komunikacije je pojasnil, da bo v okviru realizacije projektov v občinah Luče, Ljubno in delu Gornjega Grada izvedena potrebna pomoč upravičencem - pravnim osebam ter posledično samoupravnim lokalnim skupnostim - občinam, ki so v poplavah in zaradi zemeljskih plazov utrpeli škodo.

GVO je omrežje z izjemo poplavnih območij zgradil v pogodbenih rokih, na časovni načrt so pa imeli največji vpliv dolgotrajni postopki pridobivanja mnenj, soglasij in služnosti.

Aneксе so sklepali zaradi škode po poplavah v letu 2023 na omrežjih, ki so bila delno poškodovana. Z aneksom so podaljšali rok izvedbe zaradi reaktivacije že zgrajenih OPT v občinah Kamnik, Mozirje, Rečica ob Savinji in delu občine Gornji Grad ter pridobili dodatna sredstva za odpravo škode.

V občinah Luče, Ljubno in del Gornjega Grada je bilo zaradi poplav v letu 2023 OŠO omrežje popolnoma uničeno. Za te tri občine se bodo sklenile nove pogodbe o podaljšanju gradnje OŠO, v skladu z določbami ZORFS. Dela se bodo predvidoma začela v letu 2025.

GVO je izpostavil problematiko pridobitve državne pomoči za uničeno omrežje. Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport je pojasnilo, da niso upravičeni do pomoči, ker telekomunikacije niso gospodarstvo. Pozitivne izkušnje so imeli z MDP, ki jim je pomagalo pri pridobitvi dodatnih sredstev za reaktivacijo v občinah Kamnik, Mozirje, Rečica ob Savinji in delu Gornjega Grada. V Lučah, Ljubnem in delu Gornjega Grada je bila škoda prevelika in sanacija ni bila možna.

Runetec je kot ključne razloge izpostavil:

- Covid
- Poškodbe že zgrajenega omrežja v poplavah. Sanacija je dodatno obremenila izvedbene ekipe, zaradi česar je prišlo do zamud tudi na drugih deloviščih (v GOŠO 4 je podjetje pokrivalo več sklopov).
- Podjetji Runetec in Runext sta nova akterja na trgu infrastrukturnih operaterjev in so se pri vstopanju na trg soočali z izzivi s konkurenčnimi operaterji. Le-ti niso dovoljevali gradnje ali pa so pokrili le strnjeno naselje, ostale so pa le razpršene bele lise, kar je bistveno vplivalo na njihov poslovni model.

7.3 Izvedba projektov

Projektiranje, pridobivanje mnenj, soglasij in sklepanje služnosti

Služba za pravne in zakonodajne zadeve na MDP ugotavlja, da je medsektorsko sodelovanje na področju neodplačnih služnosti zelo slabo. Težave so predvsem pri Direkciji za vode (v nadaljevanju DRSV) in tudi Ministrstvu za naravne vire in prostor (v nadaljevanju MNVP). Stališče Službe za pravne in zakonodajne zadeve je, da če gre za investicijo z javnimi sredstvi na nepremičnini v državni ali občinski lasti mora biti služnost neodplačna. S tem se MNVP ne strinja, zaradi česar je zadeva med ministrstvom še vedno odprta, kar pa posledično pomeni več težav pri izvajanju GOŠO.

Runetec je v splošnem imel dobre izkušnje pri pridobivanju mnenj, soglasij in sklepanje služnosti tako s strani državnih mnenjedajalcev kot tudi občin in lastnikov zemljišč.

GVO je nasprotno izpostavil problematiko pridobivanja mnenj od državnih mnenjedajalcev. DRSV za gradnjo na vodovarstvenem območju ni izdala vodovarstvenega soglasja. Kljub pojasnilom MDP glede gradnje z javnimi sredstvi v skladu z ZEKom-2, GOŠO JR ter predlogom, da se poseg izvede po obstoječi kabelski kanalizaciji, DRSV ni izdala pozitivnega mnenja. Primer se trenutno rešuje na sodišču.

Težave so bile prisotne tudi pri Zavodu za gozdove in Skladu kmetijskih in gozdnih zemljišč. Pozitivno mnenje so sicer izdali, vendar so bili postopki zelo dolgotrajni. Služnost je bila sicer neodplačna, vendar so obračunali zelo visoke stroške priprave pogodb. Pri usklajevanjih jim je aktivno pomagalo MDP, a ni bilo zelenega učinka.

Z manjšimi občinami je sodelovanje zelo pozitivno, medtem ko so bili pri večjih občinah daljši postopki.

Z lastniki zemljišč so imeli v splošnem pozitivne izkušnje. Nekaj izzivov je bilo le pri lastnikih prehodnih zemljišč, kjer so dogovor sprejeli skupaj z lastnikom zemljišča – končnega uporabnika priključka na belo liso.

Občina Šmarje pri Jelšah ocenjuje, da do konca leta 2023 s strani podjetja Runetec v okviru GOŠO 4 v njihovi občini ni bilo zgrajeno nič. Ocenjujejo, da je eden izmed razlogov za ne-realizacijo izgradnje omrežja lahko tudi v problematiki pridobivanja mnenj, soglasij in sklepanje služnosti. V splošnem so občani bolj zaupljivi do lokalnih kontaktnih oseb kot tudi do lokalnih izvajalcev. Drugi ali tuji izvajalci lahko povečujejo nezaupanje kar se kaže tudi v problematiki pridobivanja mnenj, soglasij in sklepanja služnostih pogodb.

V Občini Ajdovščina so predsedniki krajevnih skupnosti aktivno sodelovali in nudili pomoč pri sklepanju služnostnih pogodb z lastniki zemljišč in informiranju občanov, kar se je izkazalo kot dobra praksa.

Skupna gradnja in souporaba obstoječe infrastrukture

GVO se poslužuje tudi ukrepa souporabe obstoječe infrastrukture (primer Elektro Celje) ter skupne gradnje. Pri skupni gradnji je sicer težava usklajevanja časovnice gradnje s soinvestorji. Primer skupne gradnje z vodovodom v občini Ajdovščina. Gradnja vodovoda je zamujala za 9 mesecev, zaradi česar je GVO pri gradnji omrežja zamujal z izvedbo.

Kar je bilo zgrajenega v Občini Šmarje pri Jelšah, se je zgradilo praktično v okviru skupne gradnje z drugo infrastrukturo. Občina redno objavlja namere gradnje v skladu s predpisi, dodatno pa še obvesti vse operaterje (rajonske kontaktne osebe za Telekom, Telemach, Runetec ...). Tako je Telekom zgradil optično omrežje vzporedno z gradnjo ceste ter v okviru gradnje repetitorja (del naselij Sladka Gora in Grlič). Telemach je z optičnim omrežjem pokril nove večstanovanjske stavbe. Izvajalec v sklopu GOŠO 4 je bil na tem območju Runetec.

Informiranje občanov, lastnikov zemljišč in gospodinjstev, ki so bele lise

Runetec je pred začetkom gradnje obvestil občino, izvajali so predstavitve za občane po krajevnih skupnostih skupaj z izvajalci. Terenske ekipe so kontaktirale končne uporabnike, s katerimi so sklepali pogodbe o priključitvi. Po zaključeni gradnji so kontaktirali le uporabnike s sklenjenimi pogodbami.

GVO je informiranje občanov izvajal v sodelovanju z občinami (objave na občinskih informacijskih kanalih, plakati, predstavitve, ipd.). Tako je bila Občina Ajdovščina, kjer je bil izvajalec GVO, aktivno vključena v informiranje občanov. Na spletni strani občine so bile objavljene informacije o kontaktih glede gradnje in informacije o potrebnih korakih za priključevanje. Tudi v lokalnih novicah so imeli objavljeno novico o izgradnji ter ceni priključka. Poleg tega so predsedniki krajevnih skupnosti tesno sodelovali s kontaktno osebo izvajalca GVO.

Izgradnja priključkov in priključevanje gospodinjstev, ki so bele lise

Občina Ajdovščina ocenjuje, da so bili občani dobro obveščeni glede postopkov priključevanja in tudi priključki so bili fizično zgrajeni. GVO je potrdil, da so bili priključki zgrajeni in dosejajo visoko penetracijo – 60 %.

Runetec je kot ključne razloge, da se gospodinjstva ne odločajo za priključitev izpostavil:

- Starejše prebivalstvo, ki potrebuje le TV priključek in ne interneta. Strošek priključnine in naročnina na storitev jim je previsoka.
- Vikendi se načeloma ne odločajo za priključitev.
- Kolektivna odločitev krajanov za priključitev oz. ne-priključitev v naselju.

Bele lise se sicer smatra kot omogočene, če je zgrajeno omrežje v pasu 200 m (GOŠO 4) oziroma 400 m (GOŠO 5). Ti priključki so vpisani v kataster GI kot omogočeni OPT. Mnenje AKOS je, da je 400 m razdalja, ki je bila definirana v GOŠO 5 občutno prevelika razdalja, da se belo liso smatra kot »omogočeno«. Zaenkrat AKOS še ni dobil prijave s strani uporabnika, da ne bi mogel dobiti priključka, čeprav je omogočen OPT. V letošnjem letu so imeli eno prijavo kjer je OPT v katastru GI bil označen kot »omogočen«, vendar se je na koncu izkazalo, da operater priključka ne more zgraditi, ker ni mogoče pridobiti služnosti, da bi izgradili priključek do stranke. V takem primeru AKOS pozove operaterja, da uredi/izbriše OPT v katastru GI, vendar končni cilj ni dosežen, saj stranka ostaja brez priključka.

Realizacija načrtovane izgradnje omrežij

Na sestankih je bila izvajalcem gradnje predstavljena analiza zgrajenega omrežja na podlagi omrežnih priključnih točk po podatkih katastra GI.

GVO in Infratel sta zgradila vse v skladu s pogodbenimi obveznostmi. Na lokacijah belih lis, kjer nimajo OPT, so bili že zgrajeni priključki drugih operaterjev, a niso evidentirani v kataster GI. Npr. v GOŠO 4 na 81 lokacijah niso zgradili OPT, a gre tu za že zgrajene priključke drugih operaterjev, ki niso evidentirani.

Podjetje Runetec je prvotno sklenilo pogodbe v sklopu JR GOŠO 4 za gradnjo omrežja do 5.626 belih lis (gospodinjstev). Zaradi razlogov, navedenih v 7.2, je bila pogodbeni obveznost bistveno znižana, in sicer na le 1.047 belih lis. Po podatkih OPT je bilo na podlagi končnih pogodb pokritih 100 % belih lis (gospodinjstev). Pokritost z OPT, ki jih je izgradil Runetec v 99 %.

Podjetje Runext je sklenilo pogodbe v sklopu GOŠO 5 JR za izgradnjo oz. omogočenje 3.377 belih lis (gospodinjstev). Tudi v tem razpisu so sledili aneksi, s katerimi se je v končni fazi sklenilo, da se izvede gradnja zgolj do 1.236 belih lis. Po podatkih OPT je bilo na podlagi končnih pogodb pokritih 88 % belih lis (gospodinjstev). Pokritost z OPT, ki jih je izgradil Runext v 95 %.

V okviru analize je bilo ugotovljeno, da so večji delež belih lis, objavljenih v javnem razpisu (GOŠO 4 več kot 50 %) in za katere ni bila sklenjena pogodba o sofinanciranju, pokrili drugi operaterji. GVO ocenjuje, da se na GOŠO razpise običajno prijavljajo infrastrukturni operaterji, medtem ko se operaterji (ponudniki storitev) zaradi administracije, obsežne dokumentacije, zahtev po transparentnosti in razkrivanja informacij, običajno ne. Razloge gre iskati v problematiki prenizkega financiranja in enotno financiranje v preteklih GOŠO razpisih, ne glede na zahtevnost/obsežnost gradnje.

Poročanje, vpisi v kataster GI in zahtevki za izplačilo

Sektor za elektronske komunikacije je pojasnil, da se vsi projekti vodijo preko sistema EMA. Upravičenec mora sam vnesti vse račune oziroma dokazila o stroških, ki so nastali ob gradnji.

Pri zahtevku za izplačilo je Sektor za elektronske komunikacije zahteval, da je elaborat za vpis v kataster GI oddan na GURS.

GVO je s Sektorjem za elektronske komunikacije dobro sodeloval, saj so zelo kooperativni. Podane so bile kritike na programsko orodje EMA. Veliko težav je bilo pri poročanju, saj naj program ne bi bil

prilagojen za GOŠO projekte (obsežne dokumentacije, poročanje dograditev, ipd.). Prav tako je bilo težavno poročanje ponovno zgrajenega omrežja, ki je bilo uničeno pri poplavah.

GVO je izpostavil tudi problematiko vpisa v kataster GI pri GURS. Npr. od oddaje elaborata za vpis OPT do izvedbe vpisa traja v povprečju 4 mesece. Posledice se kažejo v lokacijah belih lis, ki dejansko niso bele lise. Runetec te problematike ni izpostavil, po njihovih ocenah GURS v povprečju izvede vpis približno mesec dni po oddaji elaborata.

Po zaključku operacije je Sektor za elektronske komunikacije pozval AKOS, da je preveril, ali prihaja do razhajanj med dejansko oddanimi elaborati na GURS in poročanimi.

AKOS nadzira pravilnost vpisa OPT v kataster GI in je v letu 2016 izvedel terensko raziskavo o skladnosti zgrajene tehnologije in vpisane v kataster GI. Zajeli so približno 1000 gospodinjstev naključno po Sloveniji in prišli do zaključka, da je evidentiranost generalno dobra. Približno 8 % je bilo ugotovljenih nepravilnosti. Mnenje AKOS je, da generalno gledano ni veliko primerov, kjer bi OPT bil zgrajen in ne bi bil vpisan v kataster GI. Tudi prijav s tega področja je izredno malo.

AKOS ni pristojen, da bi nadzoroval gradnjo OŠO oziroma OPT, ki so bili zgrajeni z javnimi sredstvi. AKOS meni, da je problem pridobiti ustrezno usposobljen strokoven kader. Težave imajo predvsem na področju inšpektorjev, saj jih je premalo.

7.4 Spremljanje in nadzor nad izvedbo

Iz pravno formalnega vidika sta GOŠO 4 in GOŠO 5 zaključena. Veljavnost pogodb je 10 let. Operater je dolžan v tem času poročati o stanju MDP. Izjema so območja poplav, in sicer območja, kjer je bilo zgrajeno, ampak se gradnja zaradi poplav ni mogla zaključiti.

Vsi projekti se vodijo preko sistema EMA, kamor upravičenci vnesejo vsa dokazila o stroških. Pri zahtevku za izplačilo je Sektor za elektronske komunikacije zahteval, da je bil elaborat za vpis v kataster GI oddan na GURS.

V nekaterih situacijah priključki niso bili zgrajeni, ker je bodisi zgradil drugi operater ali lastnik priključka ni želel. O tovrstnih situacijah poroča upravičenec ob oddaji zahtevka na posebnem obrazcu. Če lastnik priključka ni želel, upravičenec za ta OPT ni dobil sredstev. V primerih, ko je OPT zgradil drug operater, se je tak priključek smatralo kot »omogočen«.

V pogodbi so sicer določene sankcije (vrnitev sredstev z zamudnimi obrestmi), vendar je cilj MDP graditev GOŠO v čim večji meri, zato se je vedno iskalo pozitivno rešitev za končnega uporabnika. Le v 5 primerih popolne nerealizacije projekta je ministrstvo odstopilo od pogodbe in v enem primeru je od pogodbe odstopil upravičenec Tritel.

Sektor za elektronske komunikacije navaja, da bi bili bolj učinkoviti, če bi vodstvo pokazalo več podpore tem projektom, saj bi lahko dobili več sredstev in z njimi pokrili več belih lis. Zaradi nerealizacije operacij upravičenca Runetec/Runext je kakovost izvedbe nižja (obseg projekta je bil z aneksom bistveno zmanjšan).

Sektor za elektronske komunikacije navaja, da imajo na ministrstvu precej težav. Časovni pritiski so ogromni. Posledično ni časa, da bi odgovorne službe kvalitetno pregledale tako pripravo razpisne dokumentacije, kot kasneje zahtevke za izplačilo z vso pripadajočo dokumentacijo, ki je obvezna priloga k zahtevku za izplačilo. Zaradi pomanjkanja kadra in časovne stiske (črpanje finančnih sredstev

v tekočem letu) je nadzor nad zahtevki za izplačilo otežen, količinsko obsežen in pod časovnim pritiskom.

Služba za evropska sredstva spremlja projekt in na podlagi analize tveganja enkrat letno izvede vzorčno preveritev projekta na terenu, da se ugotovi ali so poročane zadeve bile ustrezno izvedene. Iz izkušenj, ki jih imajo do zdaj, menijo, da večjih nepravilnosti ni.

GVO je imel revizijo nad izgradnjo omrežja za sklop Ajdovščina, ki v času izvajanja intervjuja še poteka. Nadzora s strani drugih deležnikov niso imeli. Runetec zelo dobro sodeluje z ministrstvom, nadzorov niso imeli.

Z namenom spremljanja napredka pri realizaciji je bila na občini Ajdovščina ustanovljena tričlanska komisija, sestavljena iz predstavnikov oddelkov za prostor in investicije. Komisija se je sestajala enkrat tedensko in izvajala terenske ogleda.

Služba za pravne in zakonodajne zadeve ne izvaja spremljanja izvedbe. Vključi se zgolj v primeru težav, kjer prihaja nato do sklepanja aneksov.

7.5 Zadovoljstvo končnih uporabnikov

Sektor za elektronske komunikacije ocenjuje, da uporabniki niso zadovoljni, predvsem zaradi dejstva, da realizacija gradnje ni bila izvedena v načrtovanih okvirih.

Nezadovoljstvo občanov je potrdila tudi Občina Šmarje pri Jelšah, kjer v okviru GOŠO 4 projekta upravičenec Runetec ni realiziral izgradnje omrežja. Na Občino se dnevno obračajo občani, ki so zelo nezadovoljni. Pričakovali so, da bodo do 2023, v okviru GOŠO 4, imeli omogočeno priključitev in je danes še nimajo. Nezadovoljstvo povečuje tudi nov komercialni projekt izgradnje podjetja Runetec, ki bo priključke gradil le v razdalji 30-60 m od osi. Zaradi tipologije poselitve v občini, t. j. razpršena poselitve z velikimi razdaljami med posameznimi hišami, bo problematika belih lis na teh območjih postala še bolj pereča, strošek pokrivanja preostanka BL pa bistveno višji.

V luči nezadovoljstva občanov in nerealizacije izgradnje v okviru GOŠO 4 občina prosi, da se anketa o zadovoljstvu končnih uporabnikov ne posreduje občanom občine Šmarje pri Jelšah.

V občini Ajdovščina ocenjujejo, da so z izgradnjo omrežja na belih lisah končni uporabniki zadovoljni, vendar se težave pojavljajo na območjih, kjer je bil izkazan tržni interes, vendar do izgradnje OPT ni prišlo. Tržni interes so izrazili različni ponudniki, za nerealizacijo pa pogosto krivdo pripisujejo občini.

7.6 Predlogi izboljšav

1. AKOS, omogočeni priključki in dejanska možnost dostopa do širokopasovnega omrežja za gospodinjstva

Težave so in bodo služnosti. Izvajalec lahko označi belo liso kot »omogočeno«, ko se ji približa do 400 m (v primeru GOŠO 5) in pridobi sofinanciranje. Če čez nekaj let stranka zaprosi za priključek in pride do situacije, da je za gradnjo priključka potreben poseg na tuji parceli (treba pridobiti služnost) katerega sosed ne dovoli, gradnja priključka ni mogoča. Izvajalec za takšne bele lise že dobi subvencijo, ki je najverjetneje ne bo treba njemu vračati, saj je gradnjo izvedel v skladu s pravili javnega razpisa.

AKOS meni, da status »omogočeno« pri OPT ni najbolj primeren, ker dejansko v praksi ni vedno mogoče zgraditi OPT ravno zaradi težav s služnostjo. Na sistemski ravni bi morala država pomagati z usmeritvami, kako premostiti takšno oviro.

2. **AKOS, vključenost širše skupine že v času priprave razpisa**

Agencija je mnenja, da bi že v fazi priprave razpisa bilo dobro imeti širšo zasnovano skupino, kjer bi se vzpostavilo boljše sodelovanje med akterji. Torej, da bi bil AKOS že prej vključen v fazo načrtovanja.

3. **AKOS, višje zahteve glede deleža pokritosti belih lis**

AKOS meni, da bi moral v prihodnje razpis biti narejen tako, da mora izvajalec pokriti vse bele lise znotraj občine in ne zgolj 75 % ali 80 %. Posledično se ostalih 20 % belih lis, ki so najbolj oddaljene in potrebne, da dobijo priključek, nikoli ne pokrije.

4. **MDP, optimizacija in izboljšanje učinkovitosti izvajanja kontrol.**

Sektor za elektronske komunikacije navaja, da bi si želel imeti bazo, s katero bi lahko preveril stanje OPT. Želeli bi si več skrbnikov oz. več časa za izvajanje kontrole nad zahtevki. Dobro bi bilo vzpostaviti dvojno kontrolo, saj gre za velike zneske, ki jih kontrolira zgolj ena oseba. Odgovornost na skrbniku je iz tega razloga ogromna.

Služba za pravne in zakonodajne zadeve predlaga, da se v prihodnje več časa posveti spremljanju pogodb, saj v praksi prihaja do situacij, ko so ugotovljene nepravilnosti po izplačnem znesku. To pa bistveno oteži samo situacijo ureditve problema.

5. **MDP, izboljšanje načinov izvajanja projektov.**

Upravičenec je moral v GOŠO 4 in GOŠO 5 izbirati podizvajalce, čeprav so upravičenci bile družbe, ki so sami tudi gradile. Pri vlogi za izplačilo so se zadeve komplicirale, ker je bilo treba izkazovati le stroške, ki so bili že plačani podizvajalcem. V GOŠO 6 so proces izboljšali oz. našli boljše rešitev.

6. **Občina Ajdovščina, izvajanje nadzora nad realizacijo tržnega interesa**

Težave imajo na območjih, kjer je bil izkazan tržni interes, saj le-ta ni bil izveden. Tržni interes so izrazili različni ponudniki, za nerealizacijo pa pogosto krivijo občino.

7. **Občina Šmarje pri Jelšah, obveznost investitorja pokrivanja belih lis**

Obveznost investitorja, da se pri gradnji na območju občin, z odprtimi javnimi razpisi za sofinanciranje gradnje na belih lis, investitor mora prijaviti. Če dopustimo, da investitor pokrije del območja in se na javni razpis ne javi nihče, bodo za izgradnjo ostale le najbolj razpršene in zahtevne bele lise. To bo namreč še bistveno zmanjšalo možnost pokritosti belih lis v prihodnje, kljub sofinanciranju.

8. **Občina Šmarje pri Jelšah, večja vključenost občine**

Večja vključenost občine, občinskih svetnikov, lokalnih izvajalcev v projektiranje, informiranje občanov, pridobivanje mnenj in soglasij, sklepanje služnostnih pogodb, idr. To bi povečalo zaupanje med občani in izboljšalo možnosti realizacije projekta.

9. Runetec, obveznost koordinacije več investorjev na območju belih lis

Zaradi izkušenj z gradnjo omrežja drugih investorjev na območjih, kjer sta imela Runetec in Runext sklenjeno pogodbo v sklopu JR GOŠO 4 in GOŠO 5, predlagajo, da se v času izvajanja pogodbe omeji posege drugih investorjev oziroma vsaj obvezuje k koordinaciji.

10. GVO, prekratki roki izvedbe, vključitev referenc podjetja v pogojih za kandidiranje, ozaveščanje

Menijo, da so prekratki roki izvedbe. 18 mesecev, vključno s pridobivanjem mnenj, soglasij in služnosti, je bistveno premalo. Pri pogojih za kandidiranje je smiselna vključitev referenc podjetja s področja gradnje komunikacijskih omrežij in bančne garancije. Izključitev ponudnikov v skladu s 75. členom ZJN-3. Pri sodelovanju z drugimi deležniki nastajajo veliki problemi zaradi nepoznavanja ZEKom-2.

8 SKLEPNE UGOTOVITVE

Pri oceni uspešnosti smo ocenjevali doseganje operativnega cilja, skladnost z načrtovano izvedbo, kakovostjo zgrajenega omrežja, ter zadovoljstvo uporabnikov.

Doseganje kazalnikov:

1. Ciljna vrednost kazalnika **2.2.1. 3.839 dodatnih gospodinjstev, ki imajo omogočeno širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 100 Mb/s v vzhodni in 3.048 v zahodni kohezijski regiji** je, upoštevajoč dejansko stanje zgrajenih priključkov, dosežena tako za vzhodno kot tudi za zahodno kohezijsko regijo.
2. Ciljna vrednost kazalnika **C010. Infrastruktura IKT: Dodatna gospodinjstva, ki imajo širokopasovno povezavo s hitrostjo najmanj 30 Mb/s** je prav tako dosežena, saj je bilo omrežje grajeno na območjih, kjer prej ni bilo povezave z najmanj 30 Mb/s.
3. Ciljna vrednost kazalnika **2.2. 3.839 novo priključenih gospodinjstev na novo zgrajenih širokopasovnih omrežjih z najmanj 100 Mb/s v vzhodni in 3.048 v zahodni kohezijski regiji** je, upoštevajoč dejansko stanje zgrajenih priključkov, dosežena tako za vzhodno kot tudi za zahodno kohezijsko regijo.
4. **Penetracija širokopasovnega dostopa hitrosti 100 Mb/s** je v letu 2023 znašala 69,00 %, odstopanje od ciljne vrednosti 70 % znaša le 1 %.

Druge ključne ugotovitve so:

1. Obseg zgrajenega omrežja je bistveno nižji od prvotno načrtovanega. Na podlagi sklenjenih pogodb je bila predvidena izgradnja OŠO, ki bi omogočilo dostop do širokopasovnega omrežja za 15.424 gospodinjstev, ki so bele lise. Na podlagi sklenjenih aneksov je bil obseg zmanjšan na 8.441 gospodinjstev, v okviru ZZI-jev je bila poročana izgradnja 7.956 priključkov.
2. Kakovost zgrajenega omrežja je visoka in izpolnjuje zahteve glede omogočanja širokopasovne povezave s hitrostjo najmanj 100 Mb/s.
3. Na proces doseganja kazalnikov so imele največji vpliv dejavniki višje sile (poplave v letu 2023) ter drugi dejavniki kot so dolgotrajnost pridobivanja dovoljenj ter konkurenca na trgu infrastrukturnih operaterjev.
4. Zadovoljstvo končnih uporabnikov, ki imajo omogočen dostop do širokopasovnega omrežja je zadovoljiv, ostaja pa delež nezadovoljnih uporabnikov, ki so pričakovali, da bo omrežje zgrajeno, pa ni bilo.

Pri oceni uspešnosti smo ocenjevali procese in dejavnosti izvajanja ukrepa ter analizirali vzroke za (ne)doseganje cilja.

Ključne ugotovitve so:

1. Visok delež razpisanih belih lis so pokrili operaterji z drugimi sredstvi, brez sredstev sofinanciranja namenjenih v okviru GOŠO 4 in GOŠO 5.
2. Spremljanje projekta je premalo učinkovito zaradi pomanjkanja kadra in časovne stiske.
3. Pri terenski preveritvi izbranih pogodb ni bilo ugotovljenih večjih nepravilnosti.

4. Problematika pridobivanja mnenj, dovoljenj, sklepanja služnostnih pogodb lahko vpliva na spremembe časovnice in v skrajnih primerih tudi do nerealizacije projekta in odstopa od pogodb.

9 PRIPOROČILA

Pri nadaljnjih razpisih sofinanciranja gradnje odprtih širokopasovnih omrežij do gospodinjstev, ki so bele lise, priporočamo:

1. Skupni projekt inženiringa gradnje odprtih širokopasovnih omrežij, katerega cilj je izboljšanje učinkovitosti in zagotavljanje visoke stopnje realizacije projektov.
2. Upoštevanje referenc prijavitelja s področja gradnje elektronskih komunikacijskih omrežij pri merilih izbora.
3. Vključitev lokalnih skupnosti v izvedbo projektov s ciljem izboljšanja informiranosti lastnikov zemljišč ter skrajšanjem postopkov pridobivanja soglasij. Primer dobre prakse je občina Ajdovščina.
4. Izboljšanje poznavanja področja elektronskih komunikacij in gradnje odprtih širokopasovnih omrežij pri drugih sektorjih, predvsem pri mnenjedajalcih s področja graditve in nosilcih urejanja prostora.
5. Izboljšanje učinkovitosti spremljanja projektov z informacijsko in podatkovno podporo za hitrejšo in bolj kakovostno izvedbo kontrol ter zmanjšanje potreb po človeških resursih.
6. Koordinacija investicij v nova elektronska komunikacijska omrežja na področjih, kjer je v teku gradnja z državno pomočjo. Koordinacija tako iz vidika izkazanega tržnega interesa kot tudi objave namer gradnje pri AKOS.
7. Uvedba posebnega pristopa po meri za bele lise na območjih, kjer so že bila vložena javna sredstva in je bil pogoj pokrivanja npr. 80 % gospodinjstev.

10 VIRI

1. AKOS, 2024. eAnalitik. Penetracija fiksnega širokopasovnega dostopa. Pridobljeno 13.11.2024: https://eanalitik.akos-rs.si/?tx_agindicator_filter%5Baction%5D=indicator&tx_agindicator_filter%5Bcontroller%5D=Filter&cHash=d3c1174bbffcf60799f33add07212dd
2. Geodetska uprava RS (GURS), 2024. Kataster gospodarske infrastrukture, omrežne priključne točke. 8.9.2024.
3. GVO, 2023. Zaključna poročila operacije, gradnja odprtega širokopasovnega omrežja naslednje generacije.
4. Infratel, 2023. Zaključna poročila operacije, gradnja odprtega širokopasovnega omrežja naslednje generacije.
5. Ministrstvo za digitalno preobrazbo (MDP), 2023a. Dopis o odstopu od pogodb GOŠO 4 in GOŠO 5.
6. Ministrstvo za digitalno preobrazbo (MDP), 2024a. Pogodba_realizacija_GOŠO4_GOŠO 5.xlsx
7. Ministrstvo za digitalno preobrazbo (MDP), 2024b. Realizacija GOŠO 4 in GOŠO 5 za vrednotenje_v2.xlsx.
8. Ministrstvo za digitalno preobrazbo (MDP), 2024c. Pogodbe za sofinanciranje gradnje s posameznimi upravičenci in za posamezne sklope (GOŠO 4, GOŠO 5).
9. Ministrstvo za javno upravo (MJU), 2020a. Priloga 2 razpisne dokumentacije GOŠO 4 (bele lise). Pridobljeno 2.9.2024: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDP/DID/GOSO/PRILOGA_2_RD_BL_GOSO4_V4.xlsx
10. Ministrstvo za javno upravo (MJU), 2020b. RAZPISNA DOKUMENTACIJA za Javni razpis za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij naslednje generacije »GOŠO 4«
11. Ministrstvo za javno upravo (MJU), 2021. Priloga 2 razpisne dokumentacije GOŠO 5 (bele lise). Pridobljeno 2.9.2024: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDP/DID/GOSO-5/PRILOGA_2_GOSO5_BL_cist.xlsx
12. Runetec, 2023. Zaključna poročila operacije, gradnja odprtega širokopasovnega omrežja naslednje generacije.
13. Runext, 2023. Zaključna poročila operacije, gradnja odprtega širokopasovnega omrežja naslednje generacije.
14. Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2023. Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, različica 8.0.
15. Tritel, 2023. Zaključna poročila operacije, gradnja odprtega širokopasovnega omrežja naslednje generacije.